საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია № 185 შაბათი, მარტის 3 (16) 1918 წ.

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

გერმანელებმა ოდესა აიღეს.—გენ. ოდიშელიძე [illegible] სახელმწიფოს საზღვრებამდე დახევა უბრძანა და ამის შესახებ ვეხიბ-ფაშას აცნობა. ოდიშელიძე ვეხიბ-ფაშასაც სთხოვს თავის ჯარსაც დაახევინოს სახელმწიფოს საზღვრებამდე.—არტაანის ქრისტიანი მცხოვრებლები დახმარებას ითხოვენ.

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 50 კაპ., უკანასკნელზე—30 კაპ., კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ—1 მ., უკან—50 კ. ფასი სამგლოვიარო განცხადებისა ზომაზეა დამოკიდებული: 15×2 ღირს 8 მან., 20×2 ღირს 12 მან., 8 ხაზის შემდეგ სამგლოვიარო განცხადება მიიღება ხტამბა „სახალხო საქმეში" (კ. თავართქილაძისეული „ნადეჟდა") ბარონის ქუჩა, სახლი № 14 და ეღირება ორი მანეთით მეტი.
ყველა განცხადება კავკასიის გარეშე, მიიღება მხოლოდ რედაქციაში.

[illegible] და ... განცხადებები მიიღება „სახალხო საქმის" რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე [illegible] გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება, დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება: ინახება ვრთის ოვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები.
[illegible] და კანტორის მისამართი: ტფილისში, სასახლის ქ., ხარაზიშვილის ს. № 6.
[illegible] წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ „Сахалхо Сакме", поч. ящ. 190.
ფასი ტფილისში და პროვინციაში 30 კაპ. რკ. გზის სადგურებ. 35 კაპ.
ტელეფონი 12—29

გაზეთი „სახალხო საქმე" ღირს:
ერთის თვით 4 მ. 50 კაპ., 3 თვით 13 მ. 15 კ., ნახევარი წლით—27 მანეთი. ნომერი ღირს პროვინციასა და ტფილისში 30 კ., რკ. გზის სადგურებზე 35 კ.
ხელისმოწერა გაზეთზე მიიღება რედაქციაში დილის 9 საათიდან 3 საათამდე, საღამოთი 5—7 საათ., ფოსტით ასე: ტფილისი, ფოსტის ყუთი 190, „სახალხო საქმის" რედაქციას.

4 მარტს წმიდა [illegible] ეკლესიაში გადახდილ იქნება ნახევარ წლის წირვა და პანაშვიდი
მარიამ თეოფ ნეს ასული
პარხელაშვილის
სულის მოსახსენებლად, რასაც [illegible] მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ მეუღლე [illegible] 270

[illegible] ქალიშვილი ... შვილებით [illegible] მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ, მეგობართ და ნაცნობთ, რომ ხანგრძლივი ავადმყოფობის შემდეგ 1 მარტს მიიცვალა ს. [illegible] მათი დაუვიწყარი დედა
ეკატერინე სვიმონის ასული
ოქრომჭედლიძისა
ცხედრის გამოსვენება მოხდება შაბათს ს. ერწოში წმ. გიორგის ეკლესიაში. დაკრძალვა კვირას 4 მარტს. 273

დიდი ცირკი
ძმ. ეფიმოვებისა

მიხეილის პრ., მუშტ. ბაღი, საკუთ. ახლად შეკეთ. კაპიტალური სახ. შენობა, ტელ. 19—00.
დღეს 3 მარტს, გამართება
დიდი წარმოდგენა, ბენეფისი
ჟურს-იარჩაკისა. მრავალი ახალი სანახაობა, ჟურს-იარჩაკი წარმოადგენს გორთნცოვის ხიდს, გულზე დაიდებს 50 ფუთიან ტვირთს და სხვ. ჭიდაობს 3 საინტერესო წყვილი: 1. ალბერტ რაჩგო და ბრონენოსცევი, 2. დობრინინი და ჟურს-იარჩაკი, 3. ხერმენ როლანდი და ვანო მეტელაშვილი. 274

დაკარგული ბარათების გამოცვლის წესი.

1) ყველა ბარათი სახლის კომიტეტის ხელში უნდა იყოს.

2) ყველა ბარათზე, რომელიც სახლის კომიტეტს აქვს, უკანასკნელი ბეჭედი უნდა იყოს.

3) დაკარგული ბარათების ნაცვლად ახალი ბარათების მიღება ცენტრალურ ბიუროში (ბებუთოვის და რტიშჩევის ქ. კუთხე), შეუძლიათ მხოლოდ სახლის კომიტეტებს განცხადების წარდგენის შემდეგ ბარათის დაკარგვის შესახებ, დამკარგველის მოწმობის და სახლის წიგნის წარმოდგენის შემდეგ. განცხადება ბარათის დაკარგვის შესახებ ხელმოწერილი უნდა იყოს საუბნო ინსტრუქტორის მიერ, რომ კომიტეტი მართლა არსებობს და კანონიერად არის ამორჩეული. ამის გარდა განცხადებაში აღნიშნული უნდა იყოს, რომელი ფურნიდან იღებს სახლის კომიტეტი პურს.

4) დაკარგულ ბარათში 3 მანეთია გადასახდელი ხარჯის ასანაზღაურებლად.

5) ცალკე პირებიდან განცხადება ბარათის დაკარგვის შესახებ არ მიიღება.

1091 ქალ. გამგეობის სასურსათო განყოფილება.

უმაღლეს სწავლა დამთავრებული
წაველ სოფლის მასწავლებლად (სასურველია ბრავეის ხეობა) დაწვრილებით პირობები და მისამართი „სახ. საქმის" კანტორაში. 1093

საჩქაროდ იყიდება
ხინა (ქინაქინა) 3 კილო დაბეჭდილი ინგლისური ფირმისა. [illegible] დიდი ტყავები კარგი ხარისხის, ლურჯმანი 1 ფუთი 3 ვერშოკიანი და სხვა ნივთები. ყაზბეგის ქუჩა № 9, სადგ. 4. 1-ლ ფუნანში. 272

ტფილისი, 3 მარტს 1918 წ.

რუსების სამზადისი. ეს რამდენიმე ხანია გაზეთებში იბეჭდება რკინის გზაზე რუს მოსამსახურეების, სტუდენტების და სოციალისტთა [illegible] ორგანიზაციო მოწოდება რუსების ყრილობის მოსაწვევად ტფილისში თერთმეტ მარტს. ტფილისში ხშირად მოხდება სათანადო არჩევნები. თუ ჩაუკვირდებით საქმის მდგომარეობას, ადვილად შევამჩნევთ, რომ ამიერკავკასიის რუსობა მხნედ მუშაობს, გარკვეული მიზანიც აქვთ დასახული და პრაქტიკულ ზომებით ცდილობენ მათ განხორციელებას.

ჩვენ მხოლოდ რამდენიმე მომენტი გვინდა გავითვალისწინოთ ამ ხალხის მუშაობისა, რომელსაც ეროვნულ რაოდენობის მიხედვით დიდ [illegible] უკანასკნელი ადგილი უჭირავს, თუმცა ყველაზე დიდ პრეტენზიას კი აცხადებს თვით ჩვენს ქვეყანაში. საკმარისია რომ [illegible] სოციალისტური [illegible] და [illegible] „ამიერკავკასიის რუსის" შექმნა [illegible] „Закавказская Русь" [illegible] და ეს სწორედ მაშინ, როდესაც ყველა ადგილობრივი ერი [illegible] ეროვნულ ორიენტაციაზე და ილაშქრებს ავტონომიისა და ფედერაციისთვის. „ზაკავკაზსკაია რუს'ის" იდეოლოგია სავსებით დამახასიათებელია რუსის აღდგენის [illegible], რომელიც [illegible] როგორმე შეაკოწიწოს და კვლავ შექმნას რუსის მოხელეებისათვის ტკბილი ელდორადო.

რა არის ეს რუსული ამიერკავკასია? სად არის იგი? რას უნდა ემყარებოდეს იგი ორგანიზაცია? დღემდე ჩვენ გვესმოდა ამ მიმართულების მხოლოდ ზოგადი ფორმულები, საიდანაც ნათლად ირკვეოდა მხოლოდ ერთი რამ: ადგილობრივი რუსები უდიდესი კომბინატორები არიან პოლიტიკაში და გულუბრყვილო ადგილობრივ მოაზროვნეთ ასეთის კომბინაციებით მოატყუებენ სენტიმენტალურ გრძნობას რუსეთის, სიდიადის უდროოდ დაკარგულ რუსეთისას.

ჩვენ ძალიან კარგად ვიცით, რომ ამიერკავკასიის ერებში საკმაოდ ბლომად მოიპოვებიან ისეთი გავლენიანი მოღვაწეები, რომელნიც რუსეთის სახელმწიფოს გაიძულებენ [illegible] და უსაზღვროთ ეხვევიან ტკბილ ილუზიათა ქსელში და, მართალი უნდა ითქვას, სექტანტებისა და ბლოკისტებისათვის სწორედ ეს ელემენტებია უმთავრესი საფუძველი ამიერკავკასიის რუსებისა. მაგრამ, მადლობა ღმერთს, წავიდა ის დრო, როდესაც რომანტიულ სენტიმენტალიზმით კეთდებოდა ეროვნული საქმე. დღეს ბრძოლის ფული და უმრავი სამხედრო მასალაა საჭირო, რომ ეროვნული იდეა სისრულეში მოვიყვანოთ. ამ მხრივ რუსები ყოველად უნუგეშო მდგომარეობაში იმყოფებიან და მათი მომავალი კიდევ უფრო ცუდია.

ყოველ შემთხვევაში, ჩვენ არ შეგვიძლიან ყურადღება არ მივაქციოთ რუსების ყოფა-ცხოვრების რამდენიმე მომენტს, რომელიც ახასიათებს მათ მუშაობას და პლანებს ადგილობრივ ერებისადმი მიმართულს. ვინ არ იცის დღეს, რომ ამიერკავკასიის ერებში ან ქალაქად საშინელ მდგომარეობაში იმყოფებიან დ თავზე-ხელ-აღებული მტრები წინააღმდეგ აქციონიან. რაოდენ ამისა ცნობილი, სომხეთის ზოგ ვაკი ქალაქი და კარი ამიერკავკასიის სიმა-

[illegible]—[illegible] ოსმალეთის ხელშია ჩაგდებული, სომხის ჯარები კრიტიკულ ყოფაშია ჩაცვენილნი და ოსმალების ლაშქარი სარიყამიშს დაეპატრონა, საიდანაც ამიერკავკასიის [illegible] გადმოდის. ამ განწირულების ჟამს [illegible] ლაშქრის ჯარები [illegible] ხალხ-ხუზაკით მიისწრაფის [illegible] ფრონტს და [illegible] ჩრდილოეთისაკენ, სადაც [illegible] სადგურებს არმეჯს და [illegible].

[illegible] ნაწილი იძულებულია ომში ჩაებას, რათა ხელში აიღოს [illegible] დასაცავად უმთავრესი [illegible]—[illegible] რომ აკლდეს, რაიც ჯარ-ხეთური მოქმედება [illegible]—[illegible] ნაწილები, თოფით, [illegible] ბით, [illegible], ტყვიამფრქვევით და [illegible] დაცვა [illegible] და ცხა და გზა [illegible] ამ საქართ [illegible] კეთილდღეობის თვის. ან [illegible] გამოწვევა და [illegible] ჩვენს ქალაქში ქვეყანაში [illegible], რომ წავიდეს [illegible] და [illegible], რომ [illegible] ეს ყველა [illegible] ჩვენი, [illegible] და თუ სიცოცხლის შინაურში გამოწვეულ ადამიანებს არა [illegible] მეომრის გულის გამოჩენა, ბარბაროსობას [illegible] და [illegible] ეროვნულ რეჟიმისას—[illegible] ილაცებს ჩარჩენილი გასასვლელი.

ჩვენ არ შეგვიძლიან ამ ხალხის [illegible] და ერთგვარობათა მოღვაწეობას გულგრილად არ შევხედოთ, თუმცა რუსის ბლოკისტები და სექტანტები შეურიგებელ საარჩევნო [illegible] იმყოფებიან და სინამდვილე [illegible], რომ [illegible] ეს საქმე ეხებოდა და [illegible] შემდგომ განვითარებას [illegible] ზომა იქნას მიღებული.

ასეთ პირობებში აქაური რუსები „ზაკავკაზსკაია რუს'ის" იდეებით, საკუთარი კორპუსების შექმნაზე ენერგიას ხარჯავენ და მით უფრო მდგომარეობაში ჩაცვენილ ეროვნულ [illegible] კიდევ უფრო [illegible] და [illegible].

ამ დღეებში [illegible] და [illegible] კავკასიის ფრონტის რუსების [illegible] მოსწყდება და [illegible] ამიერკავკასიის რკინის გზაზე [illegible]. მაგრამ ის, რაც [illegible], რაც ჩაიდინა რუსის ჯარმა [illegible] უკანასკნელ დროს, ის [illegible], რომ თუ ჯარის [illegible] მეტი რუსის ბლოკისტები და მათი ამყოლ-[illegible], [illegible] ადგილობრივ ერების წინაშე, [illegible] „ზაკავკაზსკაია რუს'" [illegible] ყოველივე ეს იქნება [illegible], რომლითაც უნდა [illegible] რუსების რა-[illegible]!

სამხრეთის მიმართულება.

I.

[illegible] კავკასიის [illegible] ჩრდილოეთის ორიენტაცია [illegible] და [illegible], რომ რუსეთის სახელმწიფოს [illegible] ჩვენ [illegible] ბ ე-რიოპისთან. თვით იმ დროს, როდესაც ყოველგვარი ორიენტაცია შესცვალა ეროვნულმა ორიენტაციამ, 19 ნოემბერს ისტორიულ ეროვნულ ყრილობაზედაც ნ. ჟორდანიამ პეტრე დიდის და ერეკლე მეორეს სათვალები გაიკეთა და დარიალის ხეობა დახატა ევროპულ კულტურის წყაროდ. ასი წლის განმავლობაში ჩვენი ხალხი ფაქტიურად იდგა ამ მიმართულებაზე. ჩრდილოეთით აწარმოებდა მთელი ამიერკავკასია ყოველგვარ აღებ-მიცემობას, ვაჭრობას, კულტურულ ურთიერთობას და როდესაც ეს მიმართულება კვლავ იდეალად დაუსახა ხალხს ჟორდანიამ—გვახსოვს—მთელი დარბაზი ტაშ-ფუხილმა მოიცვა, ხალხი სიამოვნების ტალღაში იყო შეცურებული.

—ჟორდანიას ანალოგია ორიგინალური და მეცნიერულია—ამბობდა [illegible] ლიდა და ქანდარა. მაგრამ ჩავაკვირდეთ მართლა საქმის მდგომარეობას, რა იყო ამ შედარებაში ან ახალი, ორიგინალური და ან მეცნიერული? ჟორდანიამ მხოლოდ ის აღნიშნა, რაც იყო მთელ ასი წლის განმავლობაში, მაგრამ სამწუხაროდ ნაბიჯი ჟორდანიას მიერ ქართველ ხალხისთვის [illegible] [illegible] შეიძლება სინამდვილეს და ის გზა არ მიიყვანს ხალხს ცივილიზაციის კარამდე.

ეს საკითხი ამ ჟამად უმთავრესი კითხვაა მთელ ამიერკავკასიისათვის. ჩრდილოეთის მიმართულება თუ კულტურის აუცილებელი გზაა, აშკარაა, დიდი უპირატესობაა ტრაპიზონის მოლაპარაკების თვით ფაქტი, თუ ამ გარემოებაში რითიმე გამოიხატება სხვა მიმართულება, სამხრეთის მიმართულება.

გვინდა თუ არ გვინდა, ფაქტია, რომ სამხრეთისაკენ თვალები გვიჭირავს. მთელი სამხრეთი ჩვენთვის დღეს სფინქსს წარმოადგენს, უცნობს ქვეყანას და რამდენადაც დახელოვნებული ისტორიკოსი არ უნდა ვიყოთ, ასი წლის განმავლობაში ისე შევეჩვიეთ ჩრდილოეთის მიმართულებას, რომ ადვილად ვერ შევურიგდებით ახალ ძალთა განწყობილებას, კარგად ვერ დავსახავთ ყოველ იმ დეტალს, როგორადაც მოხდება ახალი კურსით ქართველ ერის კულტურული წარმოებება.

ხალხის ფართო მასსა ყოველთვის ადვილად იმას გაიგებს რაც მისთვის უფრო მისაწვდომი და ნათელია. კრიტიკული აზროვნება და მდგომარეობის ღრმა ანალიზი საზოგადოების მცირე ნაწილის დამახასიათებელი თვისებაა და ვინც ტაშის ცემაში ხედავს სიბრძნის განსახიერებას, ის ხსენებულ თვისებებით ვერ დაიკვეხნის.

მდგომარეობა უნდა განვიხილოთ მსოფლიოს პრობლემის თვალსაზრისით, ვინაიდან თანამედროვე ომი საყოველთაო მოვლენაა და იგი იწვევს მსოფლიოს კულტურის ახალ მიმართულებას. დღეს ომის ლიკვიდაციის ხანაა, ომის ერთი მხარე დასრულდა და ყველა ვხედავთ უდიდეს ცვლილებას. ჩვიდმეტი საუკუნეში თურქებმა ბიზანტიელები დაამარცხეს და ამ მოვლენამ აზიისა და ევროპის ურთიერთობის ხასიათი საფუძვლიანად შესცვალა, შავი ზღვის ფაქტორიები, კოლონიები, ხმელეთი აღმოსავლეთისა გზა და ერთადერთი გზა კულტურისა რუსეთის მხრივ იყო. და ეს გზა დაინახა ვახტანგ მეექვსემ, ერეკლე მეორემ, ჟორდანიამ და გააკეთეს რაც უნდა გაეკეთებინათ სამშობლოსათვის: საქართველოს მეფეები ჩრდილოეთის ორიენტაციას გამოექომაგა.

ამ ჟამად კულტურის სავანე აღარ არის დასავლეთი ევროპა. კაი ხანია

მთელი ევროპა გამოფიტულ სამყაროს წარმოადგენს, რომელიც ექსტრაქტულ მრეწველობით ცხოვრობს უმთავრესად. განათლებული ევროპა ზღვის პირატებს დამსგავსებია, რომელიც ნაქურდალის გადამუშავებით ხიბლავს დანარჩენ ქვეყნიერებას. ისპანიის ოქრო-ვერცხლი, ამერიკის ველები და ავსტრალიის შაქაროები დაიშრიტა კაპიტალისტურ ექსპლოატაციით, ეხლა სიმდიდრის სავანე უზარმაზარ აღმოსავლეთშია ჩამარხული და ევროპის კაპიტალიზმიც მცირე აზიისაკენ აპყრობს თვალ-ყურს, განათლებული ქვეყნები იბრძვიან მცირე აზიის ადგილებში უპირატესობის ხელში ჩასაგდებად.

ხსენებულ ქვეყნებს შორის აღსანიშნავია განსაკუთრებით გერმანია, ინგლისი და საფრანგეთი. მცირე აზიის მთავარი სახელმწიფო—ოსმალეთი კაი ხანია პირში ჩაიგდო ფრანგულმა და ინგლისურმა კაპიტალიზმმა, მხოლოდ ამ ბოლო დროს გამოჩნდა ბრძოლის ასპარეზზე გერმანია და [illegible] ოსმალეთის ხელისუფალთა სიმპატიები. მაგრამ ამ ომმა სიმპატიები [illegible] ჩააყენა ამა თუ იმ სახელმწიფოს მიხანი. თანამედროვე ომი გადაჭრის მეტად სახელმწიფოების უპირატესობის საკითხსა დღეს, ომის ლიკვიდაციის ხანაში ჩვენ შეგვიძლიან დავინახოთ ომში გამარჯვებული მხარე, ომი მოიგო გერმანიამ. აი ამ დებულების სიმართლიდან უნდა ვაწარმოვოთ მთავარი მსჯელობა, ვინ დარჩა დღეს გერმანიის წინააღმდეგ?—საფრანგეთი, ინგლისი და ამერიკა. გერმანია ფეოდალურ დიდის ქვეყანაა, სადაც მილიტარიზმი და ჯარის დისციპლინა რკინის კანონად არის გამოშვებული. საფრანგეთი მოხალისე ჯარის სამშობლოა, რომელსაც თავგანწირვის გამოჩენა შეუძლია შეტევ-ისარით ბრძოლის ხანაში. ინგლისი და ამერიკა კი ვაჭრების სამყაროა, სადაც მერკანტილური და პოლიტიკური ინტერესები ერთმანეთისაგან არ არის გარჩეული. ამავე დროს ამ ქვეყნებში რეგულიარული ჯარი მხოლოდ ეხლა დაიბადა და მას არავითარი ტრადიცია არ აქვს სახელოვანი ბრძოლისათვის. თვით მრეწველობითაც გერმანია ეხლა ყველაზე წინ სდგას, სამხედრო ტექნიკა და ქიმიურ საშუალებათა წარმოებაში გერმანიას ბადალი ვერ მოუძებნით მსოფლიოში.

[illegible] ეხლა კიდევ სხვა მხარე მოვლენისა. გერმანიამ შეძლო ისტორიულ გამარჯვების მიღწევა მაშინ, როდესაც ირგვლივ ალყა ჰქონდა შემორტყმული და მოწინააღმდეგე ქვეყნები ლამობდნენ მის დამშევას: მაგრამ წარმოიდგინეთ დღევანდელი მომენტი: გერმანიის განკარგულებაშია საუცხოვო ხორბლეულის ქვეყნები—პოლონეთი, გალიცია, რუმინია, ნავთის და ქვანახშირის წყაროები, ლიდღილი [illegible] ტყვია წამლით, მრავალი ქალაქი, უთვალავი სოფელი, დამა თავისი [illegible] მით, ვერცხლით, ოქროთი—ყველა ამ მასალას აძლევენ გერმანიას, რაიცა ომის საწარმოებელ რესურსს გამოხატავს: ასეთი ხელსაყრელი პირობა ამ ჟამად არც ერთ მეომარ მხარეს არ გააჩნია, მოიგონეთ ამავე დროის განადგურებული რუსეთი, განთავისუფლებული მილიონიანი ჯარი გერმანიისა, გერმანიის ფლოტის მიერ დაპყრობა რუსეთის ფლოტის და უნდა გვითქვათ დარწმუნებით—გერმანიამ ეს უდიდესი საზოგადოო ომი უკვე მოიგო და მის ძლიერებას ამერიკიდან ვეღარავითარი ძალა შეარყევს.

თანამედროვე ომში გაიმარჯვა გერმანიამ, მაგრამ [illegible] გაიწვევს გერმანია

გამარჯვებულ ხელს. რომ ომის ხარჯი ეკონომიურად გაამართლოს, ხალხს შვება მოგვაროს და სამსოფლიო ჰეგემონია იქონიოს? ამ კითხვაზე პასუხი უკვეა გაცემული. რა უნდა მისცეს გერმანიას პაწაწა ბელგიამ, ჰოლანდიამ, დანიამ, ლიუქსემბურგმა. მაროკომ, ან საფრანგეთმა და ინგლისმა? უკვე აღვნიშნეთ, რომ ევროპა ძველი კულტურის სამშობლოა [illegible] პირატებს ნედლი მასალა მსოფლიოს პერიფერიებიდან მოაქვთ ევროპაში გადასამუშავებლად. ევროპა კი იმპერიალისტურ გერმანიისათვის არაფერს საზარბიელოს არ წარმოადგენს და ამიტომ მისი თვალყური იმ გაუფუჭებელ აზიისაკენ არის მიპყრობილი. სადაც კაპიტალის სარგებელი არ განისაზღვრება ათი და თორმეტი პროცენტით. გერმანულ კაპიტალიზმის ეს კურსი ძლიერ შესწავლილი აქვთ ეკონომისტებს და ჩვენი ვალი იყო დროზე შეგვესწავლა იგი მიმართულება, [illegible] ნაუმანი, ბერნჰარდი და [illegible] მის მთელი სკოლა გერმანიის მომავალს აზიას უკავშირებს და მართლაც გერმანიის კავშირს განვითარების სხვა გზაც არ გააჩნია თუ არა აღმოსავლეთის მიმართულება.

გერმანული მიმართულება ამიერიდან ხდება კულტურის, ცივილიზაციის მიმართულება. თუ დღემდე ჩვენ ვეწაფოდით კულტურისათვის მთელ ევროპას, დღეს ევროპამ უფრო კონკრეტიული სახე მიიღო, ჩვენს წინაშე გერმანული ევროპა, [illegible] გერმანული ისტორია, გერმანული კულტურაა გადაშლილი. [illegible] ცხოვრება, რომელიც კაპიტალისტურ კულტურის ზღვაზეა დამყარებული ბოლოს ანგარიში გაუწიოს ამ ახალ სამსოფლიო ძალთა განწყობილებას და მის მიმართულებას შეეგუოს, გაიაზროს და გაიცნოს იგი გავლენა. საქართველო თუ ირჩევს ახლოდ ამ მიმართულების მიხედვით, ამ [illegible] [illegible] [illegible] რებაში, რომელიც [illegible] სახით გაჲაროს.

როდესაც ქართველ ერის მიმართულება [illegible] 19 [illegible] და ნ [illegible] და [illegible] ყველი გზა უჩვენა [illegible] საკითხი [illegible] ევროპაში მიიყვანა ურეკლეს [illegible], რომელიც [illegible] დახიაძ [illegible] და ის კი არ გაითვალისწინა, რომ ურეკლეს სათვალეებით დღეს სიარული შეუძლებელია. ფრიად დიდი დრო გავიდა იმ შემდეგ, დიდ ცვლილებებს ქონდა ადგილი, რომ [illegible] საუკუნეში ადგილი გზა დღეს გამოსადეგი არ არის.

ერეკლეს პოლიტიკა სიბრძნის პოლიტიკა იყო და შეეგუებოდა ცხოვრების რეალურ ძალთა განწყობილებას, ჟორდანიას პოლიტიკა დღეს უცნობის პოლიტიკაა და ემყარება მხოლოდ ლამაზ პარალელებს, მაგრამ არა ცხოვრების სინამდვილეს.

ქართველ ერმა ეს შეცდომა ეხლავე უნდა შეისწავლოს. გარკვევით ვსთქვათ საითაა ჩვენი კულტურის გზა არა ჩვენი სიმპატიათა მიხედვით, არამედ ცხოვრების გზის დანახვით. ამ თვალსაზრისზეა აღმოცენებული მთელი რიგი კარდინალური საკითხი, აქვე გადაჭრება მრავალი პოლიტიკური პრობლემა, აქ ჩაისახება კავშირი ერების და სახელმწიფოების ურთიერთობისა და თუ ახალი დრო ჩვენ ახალ გზას გვიჩვენებს, თუ ეს გზა იქნება გზა კულტურისაკენ ჩვენ ეს ახალი გზა უნდა ავირჩიოთ, თუნდაც სულ ახლად გვ წევდეს მაზე სიარული.

თედო ღლონტი.

დაწყნარდით!

გაზეთი „ერთობა" ძალიან გაუმწარებია ჩვენს კრიტიკას. გაზეთს ვერ წარმოუდგენია თუ როგორ შეიძლება რომელიმე დებულების ან დაწესებულების კრიტიკა და საზოგადოდაც უკეთესი დღევანდელ პირობებში კრიტიკულ აზროვნებას.

ჩვენ ძალიან კარგად ვიცით დღევანდელ მომენტის მნიშვნელობა, სამშობლოს განსაცდელი და სწორედ ამიტომ გვიწევს ხმა მაღლა ლაპარაკი. მაგრამ რად უკვირს გაზეთს ეს ბრძოლა, როდესაც ჩვენ სოციალ დემოკრატიის ეროვნული პოლიტიკა დამღუპველად მიგვაჩნია?

ცენტრის და მის გაზეთის „იზვესტის" კ [illegible] ეროვნულ საკითხში ჩვენ ვალაპარიბთ რუსულ იმპერიალიზ- ადგილობრივ ერების ის, რომ „სარევოლიუციო ცენტრის" გონია ყოფილთოდ ჩვენ დავსჯეთ ქართველთ? დაუფიქრდნენ გაზეთის ხელმძღვანელები ამ მოტივს და სთქვან, არის თუ არა ეს მოტივი განმეორება მენშიკოვების მოტივების, რომელიც გამომდინარეობს ადგილობრივ ერების ველურებად დასახვიდან? ეს თვალსაზრისი კი გაზ. „ერთობას" საპატიოდ მიაჩნია. მაგრამ ნება მოგვეცით—მოქალაქენო—არ დაგეთანხმოთ ასეთ პატიოსან დებულებაში და კვლავ სამარცხვინოდ მივიჩნიოთ იგი.

იგივე „ერთობა" ამოფარებია „ცენტრის" სახელს და მისი გავლენით სურს ჩვენ გაგვაწბილოს. საბრალოთ ჩვენი თავი, რომ ასე უცოდველი პაპების წინაშე გავბედეთ ხმის ამოღება! როდესაც გაზეთი „ერთობა" მთელ გაზეთს ბოლშევიკების განიავებას უნდებოდა—ეს ბუნებრივი იყო, მაგრამ როცა მენშევიკებს აკრიტიკებენ—მას ეს უღირსულად მიაჩნია. ისეთ თუ არა გაზეთმა ასეთ მორალის სახელი?

არაფერს ვტყვით ასეთ მარგალიტებზე—„კორნილის პარტია", ხეობელზუნიების მოგონება, ნიკოლოზის სუფრათებზე და სხვა ილიუსტრაციის ყინზე. მადლობა ღმერთს, რომ დროთას თამაშიდან გაგვანთავისუფლა „ერთობამ" და კიდევ უარეს ეპიტეტებით არ ამკობს ჩვენს ბანაკს. რაც შეეხება „ზესთაბუნებრივ ენერგიის" პარტიის ლიდერებს კონტრ-რევოლიუციონერობაზე—ამაზედაც მოგახსენოთ—კი ხანია სოციალ დემოკრატიის ერთმა ფრთამ მენშევიკები კონტრ-რევოლიუციონერებად მონათლა მაგრამ ამ ნათლიობას არა რა ფასი აქვს ხალხის თვალში? უფრო მეტი საწყენიც და არსებითი მაჯლობა — თუ გსურთ—„ზესთაბუნებრივ ენერგიის" პოქ ლაქეხო! დაგვიწმუნეთ, თქვენს მუქარას ვერ აჯობებს...

მებრძოლი.

გერმანიის იმპერიალიზმი და რუსეთის ფრონტზე ომის გათავება

[illegible] რუსეთის დიპლომატიის ტრადიციული პოლიტიკა, რომელიც [illegible] იყო ბალკანეთის სახელმწიფოების და ოსმალის [illegible] [illegible], წადილს კონსტანტინეპოლის ქალაქის დაპყრობა შეადგენდა, სოციალ და სამხედრო დამარცხდა, და თვით რუსეთის სახელმწიფოს არსებობა საფრთხეში ჩავარდა.

ძნელი სათქმელია, თუ რა მიმდინარეობას მიიღებს შემდეგ მსოფლიო ომი; შესაძლებელია იქნება კაპიტალისტური სახელმწიფოებმა, როგორიც არიან ინგლისი, საფრანგეთი, იტალია, იაპონია, ჩრდილო ამერიკის შეერთებული შტატები, ბოლოს და ბოლოს მოახერხონ გერმანიის და მისი მოკავშირეების ასე თუ ისე დამარცხება, მაგრამ დღეს კი გამარჯვება გერმანიისა და მისი მოკავშირეების ხვედრია და საფუძვლიანი არ შეგვიძლია არ აღვნიშნოთ იმპერიალისტურ გერმანიის მიზნების დღევანდელი ბრწყინვალე დაგვირგვინება.

თანამედროვე მსოფლიო ომი ეკონომიურ ნიადაგზე აღმოცენდა. შეუძლებელია გახდა გერმანიისათვის გარეშე ბაზრების დაპყრობა მშვიდობიანობის გზით და ცეცხლით და მახვილით მოინდომა მან თავისი მრეწველობის, კაპიტალის და ბურჟუაზიის დაცვა.

გერმანიის იმპერიალიზმთან აგრეთვე სულია. სიტყვა „იმპერიალიზმი" თავდაპირველად ინგლისში დაიბადა. ეს იყო შემდეგი დაპირდაპირებისა პატარა ინგლისის დიდ ბრიტანიის იმპერიასთან, რომელიც ეკონომიურად და პოლიტიკურად მჭიდროთ უნდა იყოს შეკავშირებული.

თუ დავაკვირდებით მოწინავე ქვეყნების ეკონომიურ ცხოვრებას, არ შეგვიძლია არ აღვნიშნოთ პროტექციონიზმის გამარჯვება თავისუფალ ვაჭრობაზე. ისეთი ეკონომიურად მძლავრი სახელმწიფოები, როგორიც არიან გერმანია და შეერთებული შტატები, თავიანთ შინაურ ბაზარზე მოსპეს გარეგანი კონკურენცია დიდი საბაჟო გადასახადების დაწესებით. ინგლისი კი განაგრძობდა ტრადიციულ პოლიტიკას თავისუფალ ვაჭრობისას, ფართოთ უღებდა კარებს მეტროპოლიაში და კოლონიებში სხვა ქვეყნების კონკურენციას. ინგლისს წინად ხვდა ერთი და იმავე დროს ბრძოლა არა მარტო მსოფლიო ბაზარზე, არამედ თავის შინაურ ბაზარზედაც და მას არა ქონდა საშუალება კონკურენტების შინაურ ბაზარზე მოქმედებისა. ამისათვის დაიბადა აზრი, რომ დიდი ბრიტანიის იმპერიაში სხვა ქვეყნების კონკურენცია მოსპობილ ყოფილიყო. ამისათვისაა რომ ინგლისის იმპერიალიზმს უმთავრესად თავდაცვის ხასიათი აქვს და ამ შემთხვევაშიც მას დიდ წინააღმდეგობას უწევს ინგლისის ხალხი. დღემდის ვერ მოხერხდა ინგლისში თავისუფალ ვაჭრობას ტრადიციების გაუქმება.

გერმანიის იმპერიალიზმი სულ სხვა ხასიათისაა. გერმანიის იმპერიალიზმი „მომავალი სახელმწიფოა", „მომავალი გერმანიის იმპერია". რომელსაც უნდა ჰქონდეს მრავალი და იმგვარივე მდიდარი კოლონიები, როგორც ინგლისს; ეს „მომავალი იმპერია" უნდა იყოს მჭიდროთ შეკავშირებული და შეერთებული და ერთი და იმავე დროს უნდა აწარმოვოს აგრესიული და თავდაცვის პოლიტიკა დანარჩენ სახელმწიფოთა მიმართ. ამგვარი მდგომარეობა გერმანიამ უნდა მოიპოვოს მხოლოდ კონკურენტების გაძევება.

ხშირად გერმანიის იმპერიალიზმს განმარტავენ შაბლონურად; ამბობენ ვითომდა გერმანიის მრეწველობის ნაყოფების გასაღება დიდად გაძნელდა გაუჭირდა თვით გერმანიის მცხოვრებლება არსებობისათვის ბრძოლა თავიანთ ტერიტორიაზე; აღნიშნავენ ამიტომ გერმანიისათვის კოლონიების საჭიროებას, ჩამორჩენილ ქვეყნებში პოლიტიკურ გავლენის მოპოვებას და უკასაკუთრებლით სარგებლობას ეკონომიური ბატონობის დასამყარებლად. ამგვარი ახსნა გერმანიის იმპერიალიზმის არ შეეფერება სინამდვილეს. მე-80 წლებში გერმანიას დიდი კოლონიები ჩაუვარდა ხელში, განსაკუთრებით აფრიკაში, ეს კოლონიები არ გამხდარან გერმანიის მრეწველობისათვის ბაზრად; მიუხედავათ ამისა კაპიტალიზმი გერმანიაში უღმერთოდ განვითარდა. რასაკვირველია, აქ თავდაპირველად შინაურ ბაზარს ჰქონდა მნიშვნელობა, მაგრამ იმას, რაც გერმანიას თავის საზღვრებს გარეშე გააქვს, ამზადებს არა კოლონიებში, არამედ კაპიტალისტურად განვითარებულ ქვეყნებში. ამ შემთხვევაში გერმანია გასაოცრად ინგლისიდან და ბევრი საერთო აქვს საფრანგეთთან. 1913 წელს, თუ კი მივიღებთ მხედველობაში მთელ ევროპას და მთელ ამერიკას, სადაც გერმანიის იმპერიალიზმი არ შეიძლება ჰქონდეს სერიოზული პერსპექტივები, ქვეყნიერობის ამ ორ ნაწილში გერმანიის მიერ გატანილი საქონელი შეადგენდა მის საერთო საგარეო ვაჭრობის 91,3 პროც.

მაშასადამე კაპიტალისტური ქვეყნები ასაზრდოებენ გერმანიის მრეწველობას და ეს ბაზარი იყო საკმაო ფართო და გარდა ამისა თან და თან იზრდებოდა.

1911 წელს გერმანიას მსოფლიო საგარეო ვაჭრობაში მესამე ადგილი ეკავა ინგლისისა და შეერთებულ შტატების შემდეგ. ამ წელს ინგლისიდან გატანილი იყო საქონელი 4,30 მილიარდი მანეთისა, შეერთებულ შტატებიდან 4,6 მილიარდ მანეთისა, გერმანიიდან 3,7 მილიარდ მანეთისა. ორი წლის შემდეგ 1913 წელს მართალია გერმანიას ძველებურად მესამე ადგილი ეკავა, მაგრამ განსხვავება გერმანიისა და მისი კონკურენტების შორის საკმაოდ შემცირდა.

1913 წელს ინგლისიდან გატანილა 4·97 მილიარდ მანეთის საქონელი, შეერთებულ შტატებიდან—4 83 მილიარდის მანეთისა, გერმანიიდან—4 69 მილიარდ მანეთისა.

ამგვარად გერმანია სწრაფი ნაბიჯით ვითარდება, დაეწია ინგლისს და შეერთებულ შტატებს და საკმაოდ გაასწრო საფრანგეთს, რომლის საგარეო ვაჭრობა განისაზღვრება 2,6 მილიარდი მანეთით.

გერმანიის კაპიტალისტური მრეწველობის შედეგები ამით არ განისაზღვრება მე-80 წლებში გერმანიიდან ამერიკაში გადასახლდა 200 ათასი სული; 1892 წელს—116 ათასი, 1893 წელს—88 ათასი, 1894 წელს—დაახლოვებით 41 ათასი; 1898 წელს—22 ათასი. ემიგრანტთა რაოდენობის შემცირება ეჭვს გარეშეა გამოწვეული იყო მრეწველობის განვითარებით.

როცა 1902 და 1907 წ. წ. მრეწველობა დროებით დაეცა, ემიგრანტთა რაოდენობამ იმატა; ამ წლებში ის ავიდა 36,310 (1903 წელს) წლიურად. როგორც კი პირობები შეიცვალენ და მრეწველობის კონიუქტურა გაუმჯობესდა, ემიგრანტთა რიცხვი საკმაოდ დაეცა და 1912 წელს ის შეადგენდა 22 ათასს.

შეიძლება თამამად ითქვას, რომ ემიგრაციას თანამედროვე გერმანიაში არ აქვს ადგილი. მცხოვრებლების რაოდენობის მომატება აღარ იწვევს მის გადასახლებას სხვა ქვეყნებში, ვინაიდან საკმაო სამუშაოა თვით გერმანიაში.

ამასთან ერთად გერმანიის მრეწველობა და გერმანიის სასოფლო მეურნეობა თხოულობს უკვე საკმაო რიცხვს საზღვარგარეთულ მუშებისას.

1908/9 წ. გერმანიაში საზღვარგარეთელ მუშების რიცხვი იყო 565,071. 1911—1912 წლებში ეს რიცხვი ავიდა 729,575-მდე.

მაშასადამე გერმანიის მრეწველობა საკმაოდ განვითარდა, შეაჩერა და შეამცირა ემიგრაცია, გამოიწვია ზრდა იმიგრაციისა.

თავის თავად იბადება საკითხი: რაში საჭიროა, რისთვის შეიქმნა თავიანთ საზღვრები გერმანიისათვის ვიწრო?

ალ. მდივანი.

(დასასრული იქნება)

ოდესის აღება.

სევასტოპოლიდან 2 მარტს ამიერკავკასიის მთავრობის თავმჯდომარეს ასეთი რადიო დეპეშა მოუვიდა: „რადგანაც ოდესსა გერმანელებმა დაიჭირეს, ამისათვის ნავთის ტრანსპორტი ამ ქალაქზე ნულამდე გამოჭრება, რაც საბჭომ ჯერ კიდევ ცხრა მარტს (ახ. სტ.) შეაჩერა განკარგულება მოახდინა. ცენტრალ ფლოტის მდივანი ზინგერკი".

არზრუმის აღების დაწვრილებითი ცნობები

[illegible] ამიერკავკასიის მთავრობის თავმჯდომარეს პირველ მარტს შემდეგს გადმოსცემს: გენ. ანდრონიკი და პოლკ. ზენკევიჩი რაზმის შტაბის უფროსს მოახსენებენ კეპრიკეიდან დაწვრილებით ცნობებს შესახებ არზრუმის მიტოვებისა. რადგან სამხედრო ბრძანებას არ ასრულებენ, ამისთვის არზრუმს უცაბედად მივანებეთ თავი. სომხის ნაწილებში, რომელიც რუსეთის სომხებისგან შესდგება, უკვე დადასტურებულია მისი მისწრაფება შინისაკენ, ხოლო ოსმალეთის სომხის ნაწილებში სრული დეზორგანიზაციაა, რადგან ოფიცრები და ინსტრუქტორები ძალიან ნაკლებად არიან და იმიტომ, რომ ამ ნაწილებს არავითარი სამხედრო მომზადება არა აქვთ. არზრუმში მყოფი ქვეითი ჯარი, რიცხვით 3 ათასი, არაფერს წარმოადგენს. ჯარისკაცები მატარებლებში სხდებიან და სარიყამიშისკენ მიიმართებიან. ოფიცრების დიდი ნაწილი ჰასან-კალაში დარჩა. ცოტაოდენ იმედს იძლევა საცხენოსნო რაზმი მუშადისა და საპისა, რომელსაც ერზინჯანიდან ჩვენი ჯარების უკან დახევა. რაზმს აქვს 6 სამთო ზარბაზანი. ჰასან-კალა დარბეულია და იწვის. არზრუმიდან დახევა ისე სწრაფი იყო, რომ 20 ოფიცერი არტილერიისა იქ დარჩა. მთავარი საარტილერიო საწყობი იქ დარჩენილ ოფიცრების თხოვნით აფეთქებულია. რაოდენობა ოსმალოს ჯარისა, რომელიც იერიშით მოდის, პოლკ. ზენკევიჩის აზრით ასეთია: რეგულიარული ქვეითი ჯარი სამი ათასია, რომელსაც აქვს ოთხი ტყვიამფრქვეველი და ოთხი ზარბაზანი; ერთი ცხენოსანი პოლკი, სამი ესკადრონი შერეულ შემადგენლობისა და ერთი ჰაეროპლანი. ჩვენ დავკარგეთ დაახლოვებით 200 კაცი. გენ. ანდრანიკი თავის შტაბით კეპრიკეიშია, რადგან ჰასან კალას დაცვა გაძნელებულია. დღეს, 28 თებერვალს, გენ. ანდრანიკმა მოახსენა, რომ იმავ დილით კეპრიკეის დაცლას შეუდგნენ და რომ არიერ გარდი ჰასან-კალიდან დაიძრა, თუმცა მოწინააღმდეგე არსად სჩანს. ხნისის რაზმს ებრძანა ყარაუგანისკენ გაემართოს, სადაც იგი უნდა გაჩერდეს და დასაცავი ზომები მიიღოს. სტიქიური ლტოლვა ჯარისკაცებისა სარიყამიშში კიდევ გრძელდება და გენ. ანდრანიკის ფიქრით, არც რაიმე იმედის დამყარება იმის რაზმზე, რომ იგი თუნდ დროებით სარიყამიშში მოახერხებდეს გაჩერებას. რადგან სრულიად უიმედოა ოსმალეთის სომხეთის დაცვა. ამისთვის მე დღეს ასეთი რადიოდეპეშა გაუგზავნე ვეხიბ-ფაშას: „რადგან ჩვენ მთავრობათა შორის ტრაპიზონში უკვე საზავო მოლაპარაკება დაიწყო, მე ვუბრძანე ჩვენი ჯარის ყველა ნაწილს, რომელიც კი ოსმალეთის სომხეთში იმყოფება, უკან დაიხიონ და სახელმწიფოებრივ საზღვარზე გაჩერდნენ. მე მტკიცედ დარწმუნებული ვარ, რომ თქვენი მთავრობა თანახმად პირველ თქვენ ცნობისა აგრეთვე შეაჩერებს ჯარს სახელმწიფოებრივ საზღვრებზე, ვიდრე საზავო მოლაპარაკება დასრულდება. 20 თებერვალი გენ. ოდიშელიძე".

არტაანის გარშემო

არტაანის ოლქის [illegible] დეპეშა მიიღო: „არტაანის ოლქის [illegible] [illegible] წარმომადგენლები [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ფელი ბეჭდვით სიტყვას იმიტომ მიმართავს რომ მან უკვე ორჯერ დაავიანა ევაკუაციის მოხდენა ოლქიდან და ამის შესახებ რამდენიმეჯერ ეუწყა საოლქო მთავრობას და ითხოვდნენ დასამარებას ევაკუაციისათვის მაგრამ პასუხი ჯერაც არ მოსულა. ხალხი დიდ შიშს განიცდის, გზები შეწყვეტილია. სამი კვირაა, რაც შიშიანობა ძლიერდება. ძლიერდება წესიერად მოწყობილი თავდასხმა ქრისტიან მცხოვრებლებზე იმ მიზნით, რომ მცხოვრებლებს ჩამოართვან იარაღი და დაარბიონ სოფლები. სამი დღის წინათ ცხარე ბრძოლის შემდეგ იარაღი აყარეს და დაატყვევეს ერთი სამხედრო ნაწილი, რომელსაც 500 „ვინტოვკა და ტყვიის მფრქვეველი მიჰქონდა ყარსიდან არტაანში ელენთა ბატალიონისათვის. ეს იარაღი ოლქის ქრისტიან მცხოვრებლებს ეკუთვნოდა. მხოლოდ-და ის დაგვრჩა, რომ ბეჭდვითი სიტყვას მივმართოთ დახმარებისთვის.

ქალაქის და ოლქის ალმ. კომიტეტების თავმჯდომარე: **ხალარიძე.**

არტაანის ოლქის კომის: **შაგიანოვი.**

ომი თუ ზავი

პეტროგრადის აღებისათვის.

გერმანელთა ჯარის პირველი ავანგარდი 2800 ჯარის-კაცს შეადგენს. ამავე დროს მეორე რაზმმა ცარსკოე სელო დაიკავა და ხელთ ჩაიგდო საუკეთესო რადიო-სადგური რომელიც ცარსკოე სელოში იდგა, გერმანელებმა ნება არ მისცეს ცარსკოე სელოს კომისარს გაეტანა იქიდან ძვირფასი ნივთები.

—

როდესაც სმოლნის ინსტიტუტი პეტროგრადიდან მიიბარგებოდა, გერმანელები, რომელთაც უკვე მთელი ქალაქი ჰქონდათ დაპყრობილი, მოსთხოვეს სახალხო კომისარებს ის ფული რომელიც ბოლშევიკებმა კერძო ბანკებიდან და დამზღვევ საზოგადოებათა სალაროებიდან გაიტაცეს. თავის მოთხოვნას გერმანელები იმით ასაბუთებდნენ, რომ იმ ბანკებს და საზოგადოებებს მჭიდრო კავშირი ჰქონდა გერმანულ ბანკთან („დოიჩე ბანკ") და გერმანელთა სხვა საკრედიტო დაწესებულებებთან მთელ ევროპაში და რუსეთის ყველა დამზღვევი საზოგადოება ბერლინის დამზღვევ საზოგადოებებს იყო გადახვეული. მაშასადამე რუსეთის ამ დაწესებულებათა უფლებების შელახვა თვით გერმანიის დაწესებულებათა უფლებების შელახვაა. სმოლნის შეკითხვაზე თუ რით არის გამოწვეული გერმანელების წინსვლა რუსეთის შიდა ნაწილში და შეეხება ის მოსკოვს თუ არა გერმანელებმა უპასუხეს, რომ ამ წინსვლას გაფრთხილებითი ხასიათი აქვს და ორ მიზანს ემსახურება, სახელდობრ, გერმანელებს განზრახული აქვსთ ჩამოაგდონ რუსეთში წესიერება და აღადგინონ მისი სამეურნეო აპარატი იმის უზრუნველსაყოფად, რომ ბრესტში დადებული საზავო ხელშეკრულება გატარებული იქნება ცხოვრებაში გერმანელებისათვის სასურველ სახით. მეორე მიზანი, რომელიც გერმანიის მთავრობამ გერმანულ სამხედრო კამანდას დაუსახა იმაში მდგომარეობს, რომ რუსეთის სამრეწველო ცენტრების დროებითი ოკუპაციით გერმანიამ აინაზღაუროს ის ზარალი, რომელიც მას რუსეთმა მიაყენა. ამის გამო გერმანიას განზრახული აქვს თავისი კონტროლის ქვეშ აიღოს მოსკოვის, ივანოვო-ვოზნესენსკის, ვლადიმირის, კოლომნას და სხვა რაიონის მრეწველობა და კერძოთ დონის ქვა-ნახშირის აუზი.

—

გერმანელებმა წინადადება მისცეს პეტროგრადის თეატრებს არ შეეწყვიტონ სპექტაკლები და დამშვიდებით განაგრძონ მუშაობა, რადგან ისინი უკვე გერმანიის მთავრობის მზრუნველობის ქვეშ იმყოფებიან. გერმანელებმა დეკლარაციით მიმართეს მცხოვრებლებს, რომ დამშვიდებულნი იყვნენ და ხაზი გაუსვეს იმას, რომ პირველ რიგში ისინი სისხლის სამართალში მიცემულთ გაამევებენ პეტროგრადიდან და შეუდგებიან სურსათის საქმის მოწესრიგებას: ამ მიზნით უკრაინიდან უკვე გამოგზავნილია პეტროგრადში უამრავი პური.

—

პეტროგრადში [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] „ერთიანი გერმანია" [illegible] გერატი" ქუჩილ გარტენი.

მეორე რევოლიუცია

ბოლშევიკები როსტოვში.

როსტოვი ბოლშევიკებმა 10 თებერვალს აიღეს. ნოვოჩერკასკი 11 თებერვალს დანებდა ბოლშევიკ ყაზახებს გოლუბკოვის მეთაურობით. ბოლშევიკების ჯარი, რომელიც როსტოვის წინააღმდეგ იბრძოდა, 50 ათას კაცს შეიცავდა და საუკეთესოდ იყო შეიარაღებული არტილერიით და ტყვიისმფრქვეველებით. ისინი ორი მხრით აწარმოებდნენ შეტევას. სამხრეთ-აღმოსავლეთით, ბატაისკიდან, გერმანელ სამხედრო-ტყვეს პოლკოვნიკ ფონ სივერსის მეთაურობით, მოდიოდნენ ლატიშები და გერმანელი სამხედრო-ტყვეები. ტაგანროგის მხრით კი ანტონოვი აწარმოებდა შეტევას. არტილერია საუკეთესოდ მუშაობდა. ხელმძღვანელობდნენ გერმანელები. 9 თებერვალს ანტონოვმა მოითხოვა, რომ ქალაქი დანებებოდა წინააღმდეგ შემთხვევაში მიწასთან გასწორებით ემუქრებოდა. როსტოვს კი სულ 6 ათასიანი რაზმით იცავდა თავს: განსაკუთრებით მოხალისეებისაგან შესდგებოდა ლაშქარი. მათი მხრით წინააღმდეგობის გაწევა უნაყოფო იყო. 9 თებერვალს, სად. 5 საათზე მოხალისეთა ლაშქარი გამოვიდა როსტოვიდან და თითქოს ნოვოჩერკასკისაკენ აპირებდა გამგზავრებას, ხოლო აქსაის სადგურთან სამხრეთ-აღმოსავლეთისაკენ იბრუნა პირი და ყუბანისაკენ გაემართა. ბოლშევიკებმა დაუყოვნებლივ დაიკავეს რკ. გზის ჭვილი ტიხორეცკაიამდე.

როგორც გადმოგვცემენ, პირდაპირ აუტანელია ბოლშევიკების ბატონობა როსტოვში. არა თუ ოფიცრის ან იუნკერის ფორმა, არამედ სტუდენტის ქუდიც მიზეზი ხდება დახვრეტისა. ნავში მყოფი იუნკრები ბარაკებიდან გამოიყვანეს და დახვრიტეს.

არმავირთან.

არმავირთან ბრძოლაა ბოლშევიკებსა და ყაზახ-ჩერქეზთა შორის. ყაზახებსა და ჩერქეზებს იერიშები მოაქვთ ბოლშევიკებზე; ჯერ ხნობით გამარჯვება მათ მხარესაა.

ბაქოში

ბაქოში სიწყნარეა. ამ დღეებში აქ დაასაფლავეს განჯასთან მოკლული ჯარისკაცები. დასაფლავებამ დემონსტრაციის ხასიათი მიიღო. მოელოდნენ ექსცესებს. მაგრამ ყველაფერი მშვიდად ჩატარდა.

რამდენიმე დღის წინად რკ. გზის მოსამსახურეთა შორის შაუმიანმა წაიკითხა ლექცია: „რევოლიუცია და კონტრ-რევოლიუცია". შაუმიანი დამარცხდა. ხმის დიდი უმრავლესობით გავიდა ს.-რევოლიუციონერების რეზოლიუცია მენშევიკების შესწორებით.

ახალი ამბავი

◆ **ქალთა კრება. დღეს, შაბათს დილის 12 საათზე პარტიულ კლუბში დანიშნულია ამხ. ქალების კრება. ყველა ქალს გთხოვთ აუცილებლივ დაესწროთ ამ კრებას, რადგანაც გადასაწყვეტია ფრიად ხაგულისხმო საკითხები.**

◆ **ქართული უნივერსიტეტი.** კვირას, 4 მარტს დილის 12 საათზე, ამიერკავკასიის ბანკის შენობაში დანიშნულია შეერთებული სხდომა ქართული უნივერსიტეტის საზოგადოების გამგეობისა, საკონტროლო საბჭოსი და იმავ უნივერსიტეტის გამგეობისა. განსახილველია საგნები: წესდების გადასინჯვა, ფილიალურ განყოფილებათა დაარსება სხვა და სხვა ქალაქებსა და დაბებში, ლონის-ძიების მიღება, რომ გამგეობის ნებადართველად არავინ გამართოს წარმოდგენები უნივერსიტეტის სასარგებლოთ და სხვ.

◆ **ლევან დადიშკელიანის მოკვლა.** 27 თებერვალს ქუთაისში ამბავი მოიტანეს, რომ ლეჩხუმში მოუკლავთ ცნობილი სოც.-დემოკრატი ლევან დადიშკელიანი. როგორც ამბობენ ხ[illegible] გადაყენებია იქაური კომისარი, [illegible] მაჩვენებელი კომიტეტი და სხვა [illegible] აურჩევია. ეს არჩევანი არ მოსწონებია დადიშკელიანს, სამჯერ ჩაუშლია იგი,

მოლის ჩამოსვლა ქუთაისში და ქუთაისიდან გაუგზავნიათ წესიერების აღსადგენათ მილიცია და რაზმელები. ამ რაზმს გაჰყოლია ლევან დადიშქელიანიც. რაზმისთვის ლეჩხუმელებს გზა შეუკრავთ, აურთმევიათ ასი თოფი, რომელიც დასარიგებლად მიჰქონდათ, აგრეთვე აუყრიათ იარაღი ზოგიერთ რაზმელისთვის და უბრძანებიათ უკანვე დაბრუნება. ერთი ცნობით დადიშქელიანი თავისი სიძითურთ თავის სახლში წასულა ლეჩხუმში და ვითომ გზაში მოუკლავთ, მეორენი ამბობენ, რაზმელებს მოსთხოვეს დადიშქელიანის გადაცემა და იქვე მოკლეს.

სამწუხაროა, რომ კომისრების და თანამდებობის პირთა გადაყენებას ასეთი დავიდარაბა მოჰყვება. გადამეტებული პატივმოყვარეობაა მთავრობისა, რომ შეურაცხყოფად მიიღოს მისი სასურველი პირით შეცვლა. ყოველი თანამდებობის პირი თვით ხალხმა უნდა აირჩიოს და ამაში ვისიმე პიროვნების, ან მთავარი ორგანოს ზედგავლენა მეტია. ასეთ რამეებზე ომის გამოცხადება ხალხისადმი არც სასურველია და არც სასარგებლო. ამბობენ, სვანები სისხლის აღებას აპირობენ და ლეჩხუმზე მიდიანო და ადვილი წარმოსადგენია რა უბედურება დატრიალდება, თუ ეს მოხდა. განა ახლა ამის დროა?

◆ **ჩვენი რაზმელები ბათუმში.** კარგა ხანია ქუთაისიდან სოც. ფედერალისტების საგუბერნიო კომიტეტმა გაგზავნა ბათუმს საზღვრების დასაცავად მებრძოლი რაზმი. ნაწილი ამ რაზმისა 27 თებერვალს დაბრუნდა ქუთაისს. გუშინ ჩვენი პარტიის სამხედრო ორგანიზაციამ ქუთათურ ამხანაგების გამოსაცვლელად გაგზავნა ტფილისელი რაზმი. რაზმელები შეგროვდნენ პარტიის კლუბში. იქ მათ აუხსნეს მიზანი უფროსმა ოფიცრებმა. რაზმს სიტყვით მიმართეს ამხ. ს. დადიანმა, ი. სტურუამ, ე. მაჭავარიანმა. რაზმი საუცხოვოდ შეიარაღებულია ვინტოვკებით, ტყვიის მტყორცნელებით, საველე ტელეფონებით და სხ. ამ დღეებში ტფილისიდან კიდევ წავა ბათუმს ჩვენი მეორე რაზმი. სამწუხარო მხოლოდ ის არის, რომ ჩვენი მთავრობა სათანადო შემწეობას ვერ უჩენს ამ რაზმებს, რომელნიც იძულებულნი არიან მშიერ-მწყურვალნი და უტანისამოსოდ იდგნენ თავის ეროვნულს სადარაჯოზე. ასეთს სამარცხვინო შემთხვევასაც ქონია ადგილი ქ. ქუთაისში. იქაურს ერთს სამხედრო ნაწილს არა ქონიათ ტყვიები და მიუმართ ეს ქუთაისის მთავრობისათვის, მაგრამ „მთავრობას" უარი შეუთვლია... არა გვაქვსო. უნდა გამოვტყდეთ, რომ ეს „მთავრობა" სამშობლოს დაცვას სათანადო დახმარებას ვერ აღმოუჩენს.

◆ **კ. აბაშიძის გარდაცვალების გამო.** ჩვენმა რედაქციამ ეკატერინოდარიდან დაგვიანებული დეპეშა მიიღო: ეკატერინოდარის ქართველთა კულტურულ-განმანათლებელი საზოგადოება მეტად დაღონა კიტა აბაშიძის გარდაცვალებამ და ჰგლოვობს ცნობილ საზოგადო მოღვაწის და მწერლის უდროოდ დაკარგვას. საზოგადოების თავმჯდომარე ხინტიბიძე.

◆ **მკვლელობა.** 28 თებერვალს, ჩერქეზიშვილის ქუჩაზე, მეთერთმეტე სამილიციო უბანში მოჰკლეს ცხენდიანი. პირველ მარტს ვერაზე მოჰკლეს ორი მილიციონერი.

◆ **ფულის გაფლანგვა.** საგუბერნიო სა[illegible]სათო კომიტეტის მოსამსახურეს ბურჭულაძემ განაცხადა, რომ მისმა ამხანაგმა თემურაზოვმა გამოართო 6 ათასი მანეთი დასახურდავებლად და მან დახურდავების მაგიერ ეს ფული ქაღალდში წააგო.

◆ **ქუთაისის გუბ. მილიციას,** 400 ქვეითს და 50 ცხენოსანს, ამიერკავკასიის კომისარიატმა გასამრჯელოდ დაუნიშნა ერთი მილიონი და 600 ათასი მანეთი.

„ახალი სიტყვა." გამოვიდა და ხელის მომწერლებს დაურიგდა სასულიერო ჟურნალი „ახალი სიტყვა", შემდეგი ნომერი გამოვა 12 მარტს, როცა საქართველოს ეკლესია თავის ავტოკეფალიის აღდგენის წლის თავს დღესასწაულობს.

◆ **ქართული ეროვნული ჰიმნი.** ამ დღეებში ტფილისს ჩამოვა კომპოზიტორი კ. ფოცხვერაშვილი და გამართავს ეროვნულ ჰიმნების საღამოს. ამ საღამოზე ასრულებულ იქნება აგრეთვე ოთხი ქართული ეროვნული ჰიმნი ფოცხვერაშვილისა. ასეთი საღამო ქუთაისში გაუმართავს მოქ. ფოცხვერაშვილს და ხალხს ძლიერ მოსწონებია.

◆ **ტფილისის ქალთა საიპარქიო გიმნაზიაში.** კვირას, 4 მარტს მოწაფეთა მიერ გაიმართება გიმნაზიის დარბაზში დილ[illegible]—წარმოდგენა ღარიბ მოწაფეთა სასარგებლოდ, დასაწყისი სრულ 11 საათზე. დაწვრილებით პროგრამაში.

საქ. სოც.-ფედ. სარ. პარტიაში

დღეს, შაბათს საღამოს შვიდს საათზე დანიშნულია შეერთებული სხდომა ჩვენი პარტიის მთავარი კომიტეტისა, მუშათა კავშირის გამგეობისა და სამხედრო სექციისა. განსახილველია ფრიად საყურადღებო საკითხები და ყველა წევრის დასწრება აუცილებელია. კრება შესდგება რედაქციაში.

სამაჰმადიანო საქართველო

შავშეთ იმერხევი

შავშეთ იმერხევს უჭერია ართვინის ოლქის ჩრდილო-აღმოსავლეთის ნაწილი. ირგვლივ შემოვლებული თოვლიანი მთები სწყვეტენ ამ მხარეს ყოველივე კულტურული ცენტრიდან აღმოსავლეთით მთებს გადაღმა სძევს ყარსის ოლქი, ჩრდილოეთით ახალციხის და სამხრეთით არდანუჩის მხარეები, დასავლეთით—აჭარა. შავშეთ-იმერხევი მთაგორით არის დაფენილი, სწორ, ვაკე, ადგილს სახნავ სათესათ გამოსადეგარს იშვიათად შეხვდებით, განსაკუთრებით იმერხევში, რაც დიდს განსაცდელში აგდებს ადგილობრივ მკვიდრთ. იმერხევზე მოდის მდინარე იმერხევი, ხოლო შავშეთზე—სათლელის წყალი: ეს უკანასკნელი მდ. იმერხევს ერთვის. ზაფხულის განმავლობაში გვალვა ხშირი მოვლენა არის: ამის მიზეზით მოსავალი ცდება სადაც წყლით არ მოურწყავთ. წყლით სარგებლობა გაჭირვებულია, ვინაიდან როგორც ვსთქვი ვაკე ადგილს ნაკლებათ შეხვდები; მთაზე კი წყლის აყვანა პრიმიტიული საშუალებით ძალზე ძნელია და უმეტესს შემთხვევაში შეუძლებელიც. ბევრგან ცდიათ არხის გამოყვანა, მაგრამ შრომას ტყვილად ჩეუვლია. სარწყავი არხის გამოყვანა რამდენიმე ვერსის მანძილზე დაუწყიათ, მაგრამ დახეთ უბედურებას სათავე წყლისა უფრო დაბალი გამომდგარა იმ ადგილზე, რომლისთვისაც წყალი გამოყავდათ. ნიადაგი უმეტეს შემთხვევაში თიხნარია, რომ მოსავალი საშუალო მაინც იქნეს, ამისათვის მისი გასუქება არის საჭირო. ხელოვნური სასუქი ნივთიერების არსებობა არც კი იციან; შინ დაგროვებული ნეხვით ბევრი რამეს გასუქება ხომ არ შეიძლება. მთელი შავშეთ-იმერხევი დაფენილია ფიჭვ-ნაძვნარი ტყით. შეხვდებით აგრეთვე მუხასაც, რომელსაც აქ რკოს ეტყვიან. მუხის ნაყოფს კი „კოკოლას" უწოდებენ. ტყე კერძო საკუთრებასაც შეადგენს და სახაზინოსაც. ამ უკანასკნელით სარგებლობას არ უშლიდნენ ამ ბოლო დრომდე.

შავშეთ იმერხევს შეადგენს სამი სასოფლო ოლქი: (сельскій округъ) იმერხევის, დამაწყრილის და სათლელის მცხოვრებთა რიცხვი 25 ათასს აღემატება, ამაში 1500 სულამდე სომხობა შეადგენს დანარჩენნი კი ქართველი მაჰმადიანებია. დამაწყრილის და სათლელის ოლქებში ე. ი. შავშეთში, ქართული ენა თითქმის დავიწყებიათ: ახსოვთ მხოლოდ რამოდენიმე სოფელში სახლდობრ: გორყალოში, ახალდაბას და სხვაგან. იმერხევში კი დედა ენა (რასაკვირველია ქართული) დაცულია. ამ ოლქში რვა ათას სულამდე ითვლება. შავშეთ-იმერხეველი ტიპურ ქართველს წარმოადგენს. მათი მიხვრა-მოხვრა, მოძრაობა როგორც ფიზიკური ისე გონებრივი, ქართლელს გიხატავს. ყოველ მათ მოქმედებას აუჩქარებლობის დაღი ასვია. ხასიათი დინჯი, სახის გამომეტყველება დაფიქრებული. აქ ვერ შეხვდებით ცქრიალა აჭარლის ტიპს. ტანზე ჩაქურა აცვიათ.

აქაური ქართველი მაჰმადიანი მტკიცეთ ასრულებს მაჰმადის სჯულს. ხუთჯერ რომ არ იბანოს დღეში ხელი, პირი და ფეხი, და რომ არ ილოცოს დიდ ცოდვად მიაჩნიათ. სარწმუნოებრივი სწავლას დიდად მისდევენ, ვინაიდან ამას სჯული ავალებს. მათი სჯულის წიგნი ყურანი არაბულს ენაზე არის დაწერილი და ამისათვის სწავლობენ არაბულს 7 ან 8 წლის განმავლობაში.

ასწავლიან ხოჯები, რომელთაც არაბული ენის ძალიან ნაკლები გაეგებათ ამის მიზეზით არაბული ენის ნაცვლად, არაბულის კითხვას სწავლობენ რათა ლოცვისთვის საჭირო ტექსტი გაიზეპირონ წერის მცოდნე იშვიათია. არიან ისეთებიც, რომლებსაც ყურანი თავიდან ბოლომდის დაუზეპირებიათ. ასეთ პირებს „აფიზს" უწოდებენ ეს სახელწოდება საპატიოთ მიაჩნიათ. აფიზთა რიცხვი სოფელში ერთია იშვიათად ორი. ყურანის შინაარსის არც ამ უკანასკნელით გაეგებათ რა. სწავლების მეთოდი ძველი, დახავსებული არსებობს. პედაგოგიკაზე წარმოდგენა ხომ არავის აქვს სწავლების მაგივრად ტანჯავენ, ამახინჯებენ ფიზიკურად და გონებრივად მოზარდ თაობას. საუკეთესო ხოჯად აქ ითვლება ვისაც ოსმალეთის სატახტო ქალაქში სტამბოლში უცხოვრნია. იმას არავინ დაეძებს ისწავლა იქ რამე თუ არა შეიძლება სასწავლებლის კარები სრულიადაც არ ენახოს, მაგრამ ამის განხილვაში ვინ უნდა შევიდეს!

შავშელ იმერხეველი ეწევა კარჩაკეტილ ცხოვრებას! რომ ქალაქში წავიდეს სამუშაოთ ვინმე დიდ გამონაკლის შეადგენს. ხშირია ისეთი პირი რომ აჭარაში არ გადასულა, ბათომის ან სხვა რომელიმე ქალაქის მნახველს ხომ იშვიათად შეხვდებით. მაჰმადიანი ქართველები სამხედრო ბეგრიდან თავისუფალნი არიან. ამის ნაცვლად ეხლა ამ საერთო განსაცდელის დროს აქედან ბევრი გაყავთ. ამათი მოვალეობის შედარება სხვების ხვედრთან თუ გინდ ქრისტიან ქართველებისა, სადაც ჯანსაღი მამაკაცი აღარც კი მოიპოვება და მთელი ოჯახი ქალების ამარა არის მიტოვებული არც კი შეიძლება, მაგრამ ამასაც, ამ უბრალო საქმესაც გაურბიან. ვერ შორდებიან თავიანთ კერას. ყოველივე ღონეს ხმარობენ რომ ეს მოვალეობა როგორმე თავიდან აიცილონ. გაისქელეს ჯიბე წვრილფეხა და ცოტა მომსხო მოხელეებმა. რაც ამ უკანასკნელთაგან საქმე ვერ გაარიგა (ყველასი გათავისუფლება ხომ შეუძლებელია) გადადიან აჭარაში იქ თავის ბადალს იჭერენ, აძლევენ ორმოციდან სამოც მანეთს და გზავნიან სამუშაოზე ამუშავებენ 1 ნახევარ თვეს ან ორს იშვიათად სამი თვის განმავლობაში სანამ ახალი წყება მუშებისა მოვიდოდეს. თუ ბედმა უმტყუნა და ვერც აჭარაში დაიჭირა კაცი, მაშინ ძალაუნებურად მიდის. მუშაობს მთელი თვის განმავლობაში, შემდეგ ურიგდება მოიჯარადრეს, უტოვებს მთელი თვის ნამუშევარს ხშირად ჯიბიდანაც ადებს რამოდენიმე მანეთს (მუშაობის დროის ხარჯთან მცირე ჯამაგირსაც აძლევენ) და მიეშურება სახლში.

შრომას დიდად ეტანებიან. აქაური მწირი ბუნება, სახნავ-სათესი მიწის სივიწროვე, მამა პაპური იარაღით მიწის დამუშავება, ძველივე საშუალებით მიწის გასუქება, დიდს შრომას მოითხოვს მცხოვრებთაგან რომ რაიმე ნაყოფი მისცეს და სიმშილით სული არ ამოხდეს. იმერხევში უმეტესად ითესება სიმინდი, შავშეთში—პური. სიმინდს სთესვენ წვრილ მარცვლიანს, საადრეოს, რომ შემოდგომის სიცივეს უსწროს. როცა ჰირნახულს შეინახავენ უდგებიან ტყეში ნეკერის დამზადებას (სანამ ხეს ფოთოლი არ დასცვენია, სჭრიან ტოტებს და ინახვენ. ამ ნეკერს ხმარობენ ზამთარში, რომელიც აქ ხანგრძლივი იცის, საქონლის საკვებად. სანამ დათოვს და მარხილის გზა გაკეთდება ამ ნეკერს ტყიდან ზურგით ეზიდებიან 1 ნახ. ორი საათის გზის სიშორიდან. თოვლის მოსვლას ისე შეხარიან, ისე მოუთმენლად ელოდებიან, როგორც ძველათ ისრაილნი მანნას შეჰღაღადებდნენ. თოვლი წარმოადგენს მათი არსებობის წყაროს, უთოვლოთ მათი ცხოვრება წარმოუდგენელია. თოვლზე კარგათ მუშაობს მარხილი. (უმეტეს შემთხვევაში მხედველობაში მაქვს იმერხეველთა ცხოვრება) რომ თოვლი არა, ზურგით უნდა ეზიდონ: თივა, ჩალა, შეშა და სხვა. არ შეიძლება იმის თქმა, რომ გზის გაკეთება არ შეიძლებოდეს ისეთის მაინც რომ თუ სხვა ეტლი არა, მარხილი საქმობდეს. მაგრამ ვინ არის პატრონი? ვინ უნდა ზრუნავდეს? ვინ უნდა იხსნას გაჭირვებიდან ღონემიხდილი ხალხი? ვინ უნდა გაუწოდოს საშველათ ხელი სასოწარკვეთილებამდი მისულთ?

მასსა ბნელია, საკუთარ ინიციატივას მოკლებული, თავისთავად იგულისხმება საჭირო არ არის გარედან დახმარება, სანამ თვით არ დაუბადება თვისი გულიდან საკუთარი შვილი, რომელსაც გული შესტკივოდეს თავის მშობელზე, თავის მამულზე.

საკითხია, რა გააკეთა მთავრობამ, რას აკეთებდა ან რის გაკეთება სურს მომავალში. პასუხი გადაჭრილი ერთი შეიძლება ითქვას: დრომოჭმული, დახავსებული, ყოველ სად მოაზროვნე ადამიანთაგან უარყოფილი, მშრომელთა მასსის განმანადგურებელი წესი მართვა გამგეობისა რუსეთის სახელმწიფოსი, ძალიან ნაკლებ ყურადღებას აქცევდა ხალხის კეთილდღეობას საერთოდ და განსაკუთრებით ამ ბედკრულ კუთხეს. მთავრობას ამათი მდგომარეობა სრულიადაც არ აინტერესებდა, არ ფიქრობდა ამათ გამოღვიძებას, მათში სინათლის ნაპერწკლის შეტანას. ყოველივე ამას გაურბოდა, ვინაიდან წინდაწინვე დარწმუნებული იყო, რომ თვალ ახელილ ხალხში მათი გამრყვნელი მოქმედების ნიადაგი გამოეცლებოდა და თავისუფლად ვერ ინავარდებდა. მეუბნებიან: ეფენდი! ჩვენი უფროსი რომ მოვიდოდა ახლად, თავისი ბარგს ერთი ცხენით მოიტანდა; წასვლისას ხან მოკლე ცხოვრების შემდეგ, მისი ავლა დიდების გადასაზიდათ მთელი შავშეთ იმერხევის ტვირთ მზიდავი ცხენების მობილიზაცია იყო საჭიროო". ვიმეორებ ასეთ ცარცვას, ხალხის ნაოფლარის მისაკუთრებას ისეთი ადგილი აღარ ექნებოდა ცოტად მაინც შეგნებულ ხალხში, როგორიც აქ იყო.

ამ ბოლო დროს მთელს კუთხეს (ახეში მყავს სამაჰმადიანო საქართველო) როცა მიწის პირიდან აღგვას უპირებდნენ, მოიგონა თავისი მოძმე ქრისტიანმა ქართველმა. ამ უკანასკნელს სურდა რიგიანად დახმარებოდა თავის ტანჯულ მოძმეს. ქართველთა მოღვაწეობის ჩამოთვლა საქართველოს ამ ნაწილში არ ვცნობ საჭიროდ, ვიტყვი მხოლოდ რომ გააკეთეს ის, რის გაკეთებაც შეიძლებოდა არსებულ წესწყობილების ფარგლებში. ქართველთა მოღვაწეობა აქ ერთ წელზე მეტია; და აი ამ მოკლე დროის განმავლობაში დიდი სიმპატია არის დამსახურებული ხალხის თვალში, რაც თავდებია იმისა, რომ მომავალში ქართველთა მოქმედება დიდს ნაყოფს გამოიღებს და შესამჩნევ კვალს დასტოვებს მაჰმადიან ქართველთა ცხოვრებაში. ეხლაც ყოველივე სიტყვას ქრისტიან ქართველისას დიდ ფასს აძლევენ, მხოლოდ მათში ხედვენ ისინი თავიანთ მხსნელს. ხშირად გაიგონებთ: „ჯერ გადაგვარჩინა ღმერთმა და მერმე გურჯის კნიაზებმა, თორემ ჩვენ ეხლა ცოცხლები აღარ ვიქნებოდითო".

თავისთავად ცხადია, ყოველივე ამან სადღეღელი უშლა რუსის მთავრობას; ის ვერ ითმენდა ორი ძმის დაახლოვებას, მათ შეერთებას, ის ვერ შეგუებოდა ასეთი საქმის მდგომარეობას და აკი ყოველივე ღონეს ხმარობდა თავისი აგენტების დახმარებით, ამ დაახლოვებისთვის ხელი შეეშალა. ცნობილი ლაჩინოვის და კომპ. გამოლაშქრება ქართულ სკოლების წინააღმდეგ სამაჰმადიანო საქართველოში, ცხად ჰყოფს მთავრობის პოლიტიკას. მაგრამ არ დასცალდათ; უმუხთლათ ბედმა; ვერ აღასრულეს ის რაც სწადდათ. სამაგიეროდ ქართველ ხალხს თავისუფლად შეუძლია იმოქმედოს თავის მოძმე მაჰმადიან ქართველთა საკეთილდღეოდ.

როცა მტრის რაზმი ამ კუთხეს დაუახლოვდა, მთავრობის მოხელეებმა თავს უშველეს და დაუტოვეს მტერს სათარეშოთ. რამდენიმე თვის განმავლობაში ინახავდნენ ადგილობრივი მცხოვრებლები თავიანთ ხარჯზე ოსმალთ ჩეტნიკებს. იმათ ხომ სურსათ-სანოვაგე არსიდან არ მოდიოდათ. „გვქვს თუ არა მოიტა და გვაჭამეო" ასეთ ბრძანებას გასცემდა ხოლმე ყოველივე მათგანი. აქ ხომ ჯარი არ იდგა, რომ რაიმე დისციპლინას დამორჩილებოდა. ეს ურდო შესდგებოდა ნახევრად ტიტველ მეომართაგან ზოგს იარაღიც არ ჰქონდა ისე ადევნებოდა მათ უკან. ჯერ კმაყოფილდებოდნენ სომეხთა ქონებით, მაგრამ ის რომ გამოელიათ ეხლა მაჰმადიანებს მიჰყვეს ხელი. უარის თქმა არაფერზე არ შეიძლება. საჭმელ-სასმელს გარდა მიჰქონდათ ყოველივე, რაც კი მოეწონებოდათ თვალში. მათის მოგონებით ეხლაც ჟრჟოლა უვლით ხოლმე ტანში, ამ დამნახველთ და ყოველ შეგნებულ მაჰმადიან ქართველს.

ლევანი.

ჩვენი დრუჟინა ტრაპიზონში.

ჯერ კიდევ არ არის ცხოვრებაში რუსულად მოწყობილი ფორმალისტობა, ხიწერ-მოწერა და სხ. და ამიტომ თითქმის მთელი ორი კვირა დაგვჭირდა მშიერ-მწყურვალთ, უბინაოდ, სიცივეში ლოდინი, როდის გვიბრძანებდნენ წასვლას.

ჩვენი მგზავრობა და მუშაობა რომ ია და ვარდით მოფენილი არ იქნებოდა ეს აქვე ტფილისშივე დავინახეთ. კორპუსის შტაბმა ჩვენს უფროსს ე. მაჭავარიანს მისცა მოწერილობა დრუჟინისთვის მიეღო შტაბის საწყობიდან ტანისამოსი, ფეხსაცმელი და იარაღი, მაგრამ მეშვიდე პოლკის ჯარისკაცებმა დაატყვევეს მოსულები, კინაღამ ხიშტებზე ააგეს, შტაბის განკარგულება თავზე გადაახიეს და განუცხადეს: ეს ჩვენ ჩამოვიტანეთ, ჩვენია და არავის დავანებებთო. ასე იქცეოდა ის სამასიოდე კაცი, რომელიც მთელი პოლკის და კორპუსის ქონებას ეპატრონებოდა. მათ ჩასაგონებლად კორპ. უფრ. ახმეტელაშვილიც მივიდა მაგრამ იმასაც ისე უდიერად მოეპყრნენ, რომ მისი აწერაც შეუძლებელია (ამ ჟამად ის ჯარისკაცი უკვე ყველა დათხოვნილია და პოლკში ახლები არიან, მაგრამ ისინი ახლა უთვალოდ სოფლებში განაგრძობენ სამარცხვინო საქციელს). დარჩა დრუჟინა უიარაღოდ და ტიტველი, მაგრამ 28 თებერვალს მაინც ჩაჯდა მატარებელში და გასწია ბათომისკენ. აქ ჩვენ გამოგვიცხადეს, რომ წასვლა ტრაპიზონში ძლიერ საშიშოა, შეიძლებელია მსხვერპლიც გაიწიროს და სხ. მაგრამ ამან ვერც ერთი ვერ შეაშინა... რაც მოგვივა მოგვივიდეს, თუ კი საჭირო არის, რასმე სარგებლობას მოუტანთ ხალხს და იქიც დარჩენილს ამხანაგებს მივეშველებითო.

ბათუმშიაც მთელი ოთხი დღე გვაწვალეს მეზღვაურებმა, რომელთა ხელშიაც ყოფილა მთელი შავი ზღვის ბედ-იღბალი. ყველა მეზღვაური თავს ბოლშევიკად აცხადებს და ბოლშევიკების კომიტეტთან შეთანხმებით მოქმედებს სამხედრო და საზღვაო კომიტეტი.

როგორც იყო ჩავსხდით ერთ დიდს გემში, დაჰკრეს კიდეც საყვირი ორჯერ, მაგრამ მოვიდა ბრძანება საზღვაო კომიტეტისა და გვიბრძანეს ჩამოსვლა გემიდან, გემი ნოვოროსიისკში მიდისო.

კიდევ დაგვეჭირდა ცდა.

მესამე დღეს ჩავსხედით ერთს დიდს ბარჟაზე „მაქ-იმუმში", მიგვაბეს პატარა გემს და 26 საათის მგზავრობის შემდეგ მივადექით ტრაპიზონის ნაპირს, ჩვენთან ერთად მოდიოდა ტრაპიზონის კომისარი მენშევიკი ბ. ჭ[illegible]ლია. ჩვენთან ერთად მოდიოდა თორმეტამდე ბარჟა და იალქნიანი ნავები.

ჩავედით თუ არა ტრაპიზონში ახლა იქაურმა საზღვაო კომიტეტმა გვიბრძანა ბარჟიდან ჩამოსვლა. ჩვენ მოგვაგონდა როგორ დაგვტანჯეს ბათომში და თან იმის შიშიც გვქონდა, ვაი თუ მერე არაფერი მოგვცენ და აქ ჩაგვტოვონო და გადაჭრილი უარი განუცხადეთ. ასეთი უარობა ერთობ ეუცხოვათ ბოლშევიკ მეზღვაურებს და ნამდვილი ომი გამოგვიცხადეს. აქედან მოულოდნელი წამოსვლის უკანასკნელ წამამდე იარაღით ხელში გვიხდებოდა მუშაობაც, ძილიც და დასვენებაც, თუ ეს გვღირსებოდა. იყო რამდენიმე ტრაგი-კომიკური მომენტებითაც.

მეორე დღეს გამოგვიცხადა საზღვაო კომიტეტის თავმჯდომარე რამოდენიმე მეზღვაურით და გამოგვიცხადა: ამ წამშივე ბარჟა უნდა დასტოვოთ, თორემ ზღვაში გადაგყრით და „მინანოსკიდან" აგაფეთქებთო. იქვე იყვნენ აგრეთვე ადგილობრივ ქართულ ეროვნული საბჭოს წარმომადგენელნი და ისინიც გვირჩევდნენ დაგვეცალა ბარჟა, თორემ არა ღირს ახლა ბარჟისთვის აქ სისხლი დაიღვაროსო. საბჭოს თავმჯდომარის ამხანაგი მენშევიკი ს. ცაგარელი იყო ერთნაირი შუამავალი ჩვენსა და საზღვაო კომიტეტს შორის და იგი არ გვირჩევდა უარობას, რადგანაც ძალა მაგათ ხელშიაო.

გაიმართა „დიპლომატიური" მოლაპარაკება ჩვენს კომისარ ამხ ს. დადიანსა და საზღვაო კომიტეტის წარმომადგენელთა შორის, მაგრამ კომიტეტი მკაცრად თავისას იმეორებდა. ჩვენს ამხანაგებს დაეკარგათ მოთმინება, ერთი შეტევა შეუტიეს მეზღვაურებს და ჩაერიენ მოლაპარაკებაში, მაგრამ ამხ. ს. დადიანმა მყის შეაჩერა ამხანაგები, რომელნიც უსიტყვოდ დაემორჩილნენ უფროსის ბრძანებას. ასეთმა დისციპლინის სურათმა ერთგვარი შთაბეჭდილება მოახდინა მეზღვაურებზე, რომელნიც დიდხანია წესიერებას გადაჩვეულან და ნამდვილ ზღვის ყაჩაღებად გამხდარან.

ამხ. დადიანმა ისევ განაგრძო ლმობიერი მოლაპარაკება, მაგრამ ეტყობოდა კომიტეტის თავმჯდომარე მოთმინებას კარგავდა და უფრო უკმეხად გველაპარაკებოდა. მაშინ ამხ. დადიანმა ჩაულაპარაკა ახლო მდგომ ამხანაგებს: „აბა, ახლა გაჯანყდითო" თქმა და აღსრულება ერთი იყო.

ავარდა ერთი ამხანაგი ტრიბუნაზე და მოუწოდა ამხანაგებს მიტინგზე ამხანაგებო, ჩვენმა უფროსებმა ჩვენ მოგვატყუეს, გვითხრეს ამავე ბარჟით დაბრუნდებითო და ახლა კი უნდათ ჩამოგვყარონ და თათრების ხელში ჩაგვყარონო. აბობოქრდა დრუჟინა, ორატორი ორატორსა სცვლის... და ამ აბობოქრებულ ბრბოში იბრძვიან ამხ. ს. დადიანი, ე. მაჭავარიანი, ს. დაფქვიაშვილი და სხვ. და ვითომ ამშვიდებენ ხალხს, მაგრამ არავითარი შედეგი არა აქვს მათს [illegible] აგერ საქმე [illegible] პატრონები და [illegible] ამხანაგებო, [illegible] გადავაყენოთ, გადავაყენოთ, ძირს! ყვირის ხალხი. ამის შემდეგ დადიანი გამოდის რაზმიდან, ჩამოდის ბარჟიდან და განკაცხრებულივით დგება მოშორებით... ამ სურათმა თავისი გავლენა იქონია მეზღვაურებზე და ნელ-ნელა გაიპარნენ.. ეს კომედია იქამდისაც კი მივიდა, რომ ახალ კომისრად ისევ ამხ. დადიანი აირჩიეს. ასე მოვიშორეთ იმ დღეს მეზღვაურები. მეორე დღეს ისევ მოვიდა ერთი მეზღვაური და მოითხოვა კომისარი ეხლავე საზღვაო კომიტეტში უნდა წავიდესო და ავტომობილიც მოაყენა. ჩაჯდა ამხ. დადიანი, გვერდში ამოუჯდა ვიღაც ტეხნიკი და მეტს ჩაჯდომის ნებას აღარ მისცეს. იქვე იყო ამხ. ს. დაფქვიაშვილი და მოითხოვა მე უნდა ჩავჯდე ამხანაგს, რადგან თქვენ არ განდობთ ჩემს ამხანაგსო. შოფერმა ყური არ ათხოვა და გასწია, მაგრამ ამხ. დაფქვიაშვილმა გადმოიღო თოფი და შესძახა: გაჩერდი თორემ გესვრით. ავტომობილი შეჩერდა, მაგრამ დაჯდა თუ არა დაფქვიაშვილი, მაშინვე გაჩერდა და ველარ წავიდა. ცხადი იყო რომ ეს შოფერის თვალთმაქცობა იყო. ჩამოვიდა დაფქვიაშვილი, მაგრამ ადევნა ფეხით და თითქმის ერთს და იმავე დროს მივიდა კომიტეტში. ეს ამბავი შეეტყო ზოგიერთს სხვა ამხანაგსაც და ათ კაცამდე იარაღ გაშიშვლებულნი შემოეცვივნენ კომიტეტში. ამ სანახაობამ თუ სხვა რამემ ცოტათი მოალბო მეზღვაურები და როგორც იყო მოხდა ასეთი შეთანხმება: ამი განყოფილება ბარჟასა დავინარჩუნეთ ჩვენ და ერთი დაუთმეთ საერობო კავშირს. უნდა ითქვას, რომ საქმის გამწვავებაში წილი ედო ამ საერობო კავშირის წარმომადგენელს. თურმე საერობო კავშირს ორმოცი ათასი მანეთი მიეცა მეზღვაურებისათვის ერთს ბარჟაში და ამ ჩვენ ბარჟასაც ეცდებოდნენ. ჩვენ რასაკვირველია ფულს ვერ მივცემდით და ამიტომაც გვებრძოდნენ. ამავე დღეს იყო რომ ამხ. დადიანს შეენიშნა რაღაცას რომ უჩურჩულებდა კომიტეტის თავმჯდომარეს ეს წარმომადგენელი. წინა დღითაც თურმე უთქვამს: გაცნობთ თქვენ ქართველებს, მოღალატეებსო. ყველა ეს ბოლოს მოაწვა დადიანს და დაუყვირა: „თქვენ გწადიათ საქმე სისხლისღვრამდი მიიყვანოთ? კარგი. მაგრამ იცოდეთ, ჩემი პირველი ტყვია იქნება თქვენ გაგიგმირავთ შუბლსაო". აქ ამხ. დაფქვიაშვილიც მივარდა, გალანძღა ღირსეულად და ამის შემდეგ ის ჩვენს თვალს აღარ უნახავს. რაკი განყოფილებები ჩვენ ხელში, დავიწყეთ მუშაობაც. ამ ჩვენს ბარჟაზე დატვირთა ჩვენი დახმარებით მეორე პოლკის მთელი ქონება, მესამე პოლკის ოცი ტყვიის მფრქვეველი, სამოცი ათასამდე პატრონი, ასამდე თოფი და სხ., ტელეფონის დრუჟინის ქონება, ასე ათასხუთას ფუთამდე, ტრაპიზონის დრუჟინის ქონება (ეს დრუჟინა იქ შემდგარა ამხ. ს. გოგოლაშვილის თაოსნობით და მეთაურობდა ამხ. შავგაძე, ეს დრუჟინა შედგებოდა სოც.-ფედერალისტ ამხანაგებისაგან. იქ არსებობდა კიდევ მენშევიკების დრუჟინა, მგონი ს. ცაგარელის მეთაურობით) და ცოტა რამე, რაც დრუჟინამ მიახერხა კორპუსის შტაბის გადასაცემად, რაც უკვე ჩაბარდა შტაბს.

(დასასრული იქნება)

რაზმელი გ. ხი—ლი

მიტინგები მომენტისათვის

ქ. ფოთი.

25 თებერვალს ქ. ფოთში სოც.-ფედერალისტთა კომიტეტმა მოიწვია მიტინგი-პანაშვიდი ამხ. კიტა აბაშიძის ორმოცისთვის. კრება, რომელსაც დიდძალი ხალხი დაესწრო, გახსნა ამხ. მ. ესაკიამ და მოკლედ მოიგონა ამხ. კიტა, შემდეგ ვრცლად დაახასიათა უდროოდ დაკარგული ამხანაგი კიტა ამხ. შოთა დადიანმა. ამით გათავდა სამოქალაქო პანაშვიდი.

შემდეგ მომენტის შესახებ ილაპარაკეს ამხ სამსონ დადიანმა, ა. პაპავამ, კ. გამსახურდიამ, გ. ჯანდიერმა, ამ. ხოდიამ, მოწაფე [illegible] და სხ. მიტინგმა ერთხმად მიიღო წარმოდგენილი რეზოლუცია მობილიზაციის შესახებ.

ქ. ქუთაისი.

27 თებერვალს ქ. ქუთაისში ქალაქის ბაღში გაიმართა დიდი მიტინგი. ხალხი დიდძალი დაესწრო. რევოლიუციისა და მომენტის შესახებ ილაპარაკეს ორ ორმა წარმომადგენელმა ყველა პარტიისამ და სარევოლუციო ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა. ჩვენი პარტიიდან ილაპარაკეს ამხ. ს. დადიანმა და გ. ჟღენტმა. ამხ. დადიანმა მოკლედ აღნიშნა რევოლუციის მეთაურთა შეცდომები, უმთავრესად ეროვნული საკითხის შეუგნებლობა. „მრავალ შეცდომებზე შეიძლება მოგითხროთ, რევოლიუციის მესვეურთათვის, მაგრამ დღეს ანგარიშის გასწორების დრო არ არის, სამშობლო განსაცდელშია, ამიტომ ყველამ მახვილი და ხელჩაკიდებული გავუწიოთ მის დაცვას."

ვრცელი კრიტიკა კერენსკისა და წერეთლის და ამიერკავკასიის გაბატონებულს პარტიას გაუკეთა სოც.-რევოლ. წარმომადგენელმა. მას დიდი რიხით პასუხი გასცა გ. ფილთავამ, მაგრამ იმის ნაცვლად, რომ კრიტიკა გაექარწყლებინა, ბრალდებანი გაებათილებინა, მან ამით მოხადა ბოდიში თავის პარტიას, რუსეთი სოც.-რევოლიუციონერებმაც ვერ იხსნესო და სეიმში კი სოც.-რევოლიუციონერების წარმომადგენელნიც არიანო. დიახ, არიან ვიტყოდით ჩვენ, მაგრამ შეცდომები ხომ შეცდომებად რჩება. დასასრულ მიტინგმა აქაც ერთხმად მიიღო რეზოლიუცია, სადაც აღიარებული იყო მობილიზაციის აუცილებლობა.

ახალციხე

ბევრჯერ დაიბეჭდა გაზეთებში წერილები ახალციხესა და მის მაზრაში არეულობის შესახებ, მაგრამ ამ წერილებიდან ვერავინ ვერ დაინახა, თუ ვინ არის და ან რა არის ამ არეულობის მიზეზი.

ნამდვილად კი საქმე შემდეგშია: როდესაც მაზრაში მცხოვრებ მაჰმადიან—ბეგებმა დაინახეს, რომ მე 116 სათადარიგო პოლკის რუსის ჯარის-კაცები მიდიან თავიანთ სამშობლოში და იგრძნეს, რომ ახალციხეში არავითარი სამხედრო ძალა აღარ არსებობს, ამით ისარგებლეს და 27 დეკემბერს მოულოდნელად მაზრაში მცხოვრებ მაჰმადიანებით ალყა შემოარტყეს ახალციხეს. მაჰმადიანები მოითხოვდნენ შემდეგს: 116 პოლკის ქონების გაყოფას ქართველებსა და მათ შორის და მათი პოლკის შედგენასაც ახალციხეში. ერთი მათი ბელადი სახელდობრ ომარ-ეფენდი კი მოითხოვდა: რადგანაც ახალციხის მაზრაში უმეტესობა მაჰმადიანობა არის, ამიტომ ქალაქი თავის მაზრით უნდა იყოს მუსულმანების კანტონად და ლაპარაკი ახალციხის ქართველებზე ზედმეტიაო, ე. ი. უკეთ რომ ვსთქვათ ომარ ეფენდი მოითხოვდა ახალციხეში შესდგეს მარტო მაჰმადიანთა ჯარი. იზიარებდა თუ იზიარებს მთელი მაზრის მაჰმადიანობა ბეგების ამა თუ იმ მოთხოვნილებას ჩვენ არ ვიცით, მხოლოდ ის კი ფაქტია, რომ დღემდის ახალციხეს მუსულმანების მხრივ გამოცხადებული აქვს ბოიკოტი და მას ერთი მაჰმადიანიც კი არ ეკარება.

ლოღიკა მოითხოვდა რომ თავიანთი მოთხოვნები მაჰმადიანებს პირველად წარედგინათ ამიერკავკასიის კომისარიატისთვის, მაგრამ ასე არ მოიქცნენ; დაეყრდნენ თავიანთ ძალას, ახალციხეში სამხედრო ძალების და დახმარებას მომაკვდავ რუსის ჯარის კომიტეტს, რომელსაც ხელი კი ამოსდიოდა, მაგრამ ჯერ კიდევ სამხედრო საქმეებს განაგებდა, განაგებდა ისე, როგორც თვითონ ებრიანებოდა. პირველ დღესვე, როგორც მაჰმადიანების წარმომადგენლებს, ეგრეთვე რუსის ჯარის-კაცთა აღმასრულებელ კომიტეტს მიუთითეს კომისარიატისკენ. კამათის შემდეგ მაჰმადიანები დასთანხმდნენ მიემართნათ თავიანთი თხოვნით კომისარიატისთვის, მაგრამ თუ ისინი პირველ დღეს მომდგარნი იყვნენ ახალციხეზე მარტო აღმოსავლეთით დღეს მომდგარნი იყვნენ ახალციხეზე მარტო აღმოსავლეთით და არ უხმარიათ ძალა, მეორე დღეს კი 28 დეკემბერს ქალაქს შემოერტყნენ ირგვლივ და სროლა ასტეხეს დასავლეთ-სამხრეთის მხრივ, ე. ი. პირველად სროლა აუტეხეს, რაბათს, სადაც სცხოვრობენ მარტო ქართველები. სროლა გაგრძელდა 29 დეკემბერსაც, მაგრამ მაჰმადიანები ვერას გახდნენ, რადგანაც მათ მკაცრი წინააღმდეგობა გაუწიეს სომხებმა და 30-დე ქართველ ჯარის კაცმა იმ დროს ახლად სდგებოდა ქართული ბატალიონი და ქართველი ჯარის-კაცები არ აღემატებოდნენ ზემონაჩვენებ რიცხვს.

სისხლის ღვრა რომ არ მომხდარიყო მეზობელ ერთა შორის, 30 დეკემბერს, ადგილობრივ ვაჟთა გიმნაზიაში, მოხდა საგანგებო კრება ერის წარმომადგენლების თანადასწრებით. სხვათა შორის კრებაზე დაესწრო ტფილისიდან ჩამოსული დელეგაცია, რომელშიაც შედიოდნენ: ქარცივაძე, პ. პ. ნოვი და სხვები. ხანგრძლივი კამათის შემდეგ კრებამ ერთხმად დაადგინა: მაჰმადიანთა პრეტენზიები გადაეცეს განსახილველად ამ.-კავკ. კომისარიატს და უკანასკნელის დადგენილება სავალდებულო იყოს ახალციხეში თუ მის მაზრაში ყველა მცხოვრებ ერისათვის. მაგრამ ვინ შეასრულა კომისარიატის დადგენილება? არავინ. რა იყო მიზეზი შეუსრულებლობისა? ამის პასუხს დავინახავთ შემდეგიდან. ერთი-ორი კვირის განმავლობაში შესდგა ქართული ბატალიონი და ბატალიონის ჯარის კაცებში გულმოდგინედ დაიწყეს მუშაობა სომხებმა, რომლებიც ძლიერ აგიტაციას ეწეოდნენ და დღემდის ეწევიან კიდეც, რათა ქართველი ჯარის კაცები, არ დასთანხმდნენ ახალციხეში მაჰმადიანთა პოლკის შედგენას. და აი სწორედ, როდესაც კომისარიატმა გადასწყვიტა შემდგარიყო ახალციხეში მაჰმადიანთა ბატალიონი, რომლის შესადგენად გამოგზავნა პოლკოვნიკი პრინც-კაჯარი სხვა ოფიცრებითურთ, ამ დროს, სომხების ჩაგონებით, ქართველი ჯარის-კაცები პრინც-კაჯარს ცივი უარით გაუმასპინძლდნენ იარაღის განაწილებაზე და მაჰმადიანთა ბატალიონის შედგენაზე. ქალაქის მამებმა კი დაამშვიდეს კაჯარი: ჯერ ხალხი და ჯარის-კაცნი აღელვებულნი არიან, ამიტომ ნება მოგვეცით დავაწყნაროთ სამი კვირის განმავლობაში და შემდეგ კი მობრძანდითო. ამ ხნის განმავლობაში სომხის „აგენტები“ კი არ აწყნარებდნენ ქართველ ჯარის-კაცებს და მშვიდობიან მცხოვრებლებს, არამედ უფრო ასისიანებდნენ. ჯარს ეუბნებოდნენ და ეუბნებიან კიდეც, ნუ გეშინიათ თქვენ, ქალაქში არ გაუშვებთ მაჰმადიანები, ჩვენ დაგეხმარებითო, წადით დაეცით აწყვერს და ჩვენ ქალაქს დავიცავთო და სხვა. მაჰმადიანებს კი ჩასძახიან: ახალციხე საქართველოს ავტონომიის ფარგლებშია და აბა ჩვენ რად ვიქნებით თქვენი წინააღმდეგიო, თავისთვის კი გაიძახიან: მაჰმადიანები თუ შემოვიდნენ ახალციხეში, ჩვენ ლეშზე გადივლიანო.

სომხების ასეთმა უხეშმა პოლიტიკამ მეტად აუტანელი მდგომარეობა შექმნა ახალციხესა და მის მაზრაში. თვითონ ფონს გადიან და ქართველებს და მაჰმადიანებს კი ცეცხლის ალებში ახვევენ.

ეს არ ესმოდათ აქაურ ქართველებს, არ ესმოდათ ჯარის-კაცებს, მაგრამ ბოლოს იგრძნეს.

ჩაუდგნენ მათ სათავეში, ქართველ ჯარის-კაცთა აღმასრულებელი კომიტეტი და ინტერპარტიული საბჭოს ზოგიერთი წევრი. შეუდგნენ ხნევ მუშაობას. ჯარის კაცებს და მშვიდობიან ქართველ მცხოვრებლებს მოჰგლიჯეს თავზე გადაკრული ჯაგშანი და დააყენეს მშვიდობიან გზაზე და აი თებერვლის 12-ს ჯარის კაცებმა (მთელმა ბატალიონმა) დაადგინეს: დაუშვან ახალციხეში მაჰმადიანთა ბატალიონი და გადასცენ მას მე-116 პოლკის 1/2 იარაღი.

საუბედუროდ სწორედ ამ დღეს ყაჩაღთა ბრბო დაეცა სოფელ მუსხს. ეხევე ბრბო, აპირებდა დაცემას სოფელ ანდრია-წმინდაზე, მაგრამ ჩვენდა საბედნიეროდ ბრბოს გასაფანტავად მიეშველა ამ სოფლებს მაჰმადიანთა აწყვერის ჯარი. ორი ყაჩაღი მოკლულია, დანარჩენი გაიფანტა. ამ შემთხვევამ შეძლება მისცა პროვოკაციას დაეწყო თავისი „გულწრფელი“ მუშაობა, მაგრამ ამაოდ.

ბატალიონის დადგენილება თებერვლის 16-ს საბოლოოდ გადასცეს მაჰმადიანთა წარმომადგენლებს, იმ პირობით, რომ მაჰმადიანთა ჯარის კაცები შერეული უნდა იყვნენ ქართველ ჯარის კაცებში, რომ მაზრაში მაჰმადიანებმა არ უნდა იყოლიონ არც ერთი ჯარის კაცი. მაჰმადიანებმა ქართველ ჯარის კაცების დადგენილება და პირობებიც სიამოვნებით მიიღეს მხოლოდ, ის არის, რომ მათ ქალაქში შემოსვლას სომხები შეუშლიან ხელს. აქამდის სომხების წყალობით გადამტერებული იყვნენ ჩვენ ქართველებზე მაჰმადიანები, ეხლა-კი, მაჰმადიანების წყალობით გადაგვიდგებიან სომხებიც და აკი გადაგვიდგნენ კიდეც: როგორც გაიგეს ჯარის-კაცთა დადგენილება, არ იციან რითი დაგვიმუქრონ... სწორეთ ჩვენზეა ნათქვამი „ვაის გავეყარე ვუის შევეყარეო“ მაგრამ ჩვენ ქართველები საჯაროდ ვაცხადებთ, რომ არავის ავანტიურაში აღარ ჩავებმით და თუ ახალციხესა და მის მაზრაში სისხლი დაიღვრება, ამის პასუხის მგებელი არ იქნებიან არც ქართველები და არც მათი ჯარი. კარგად გაითვალისწინონ ეს ჩვენმა მეზობლებმა და ისე გადასდგან ნაბიჯი. თუმცა აქაურ შოვინიზმით გაჟღენთილ სომხობას ვერ მოუნელებია სიტყვები „მაჰმადიანი და „ქართველი“ მაგრამ უნდა იქონიონ მხედველობაში, რომ ზოგჯერ ამიერკავკასიაში თათრების და სომხების შერეული პოლკებია შემდგარი, რომლებიც მიისწრაფიან რევოლიუციის და სასშობლოს დაცვისაკენ და თუ აქაური სომხებიც ასე მოიქცევიან მოგებულნი დარჩებიან თუ ისინი ახალციხეს სცნობენ საქართველოს ნაწილად, ვიმედოვნებთ რომ არ ამხედრდებიან ქართველი ხალხის და ჯარისკაცთა დადგენილების წინააღმდეგ და თუ იარაღით წინ აღუდგებიან, მაშინ ქართველობა გამონახავს სხვა გზას, მხოლოდ ისეთ გზას-კი არა, რომელსაც სომხები ადგიან, არამედ გზას მშვიდობიანს. ასე თუ ისე არავითარ შემთხვევაში ქართველობას არა სურს დაიღვაროს უბრალოდ სისხლი მეზობელ ერთა შორის. ის ცდილობს მხოლოდ დაიცვას სამშობლო და თავისუფლება გარეშე მტერის შემოსევისაგან. ჩვენ მხოლოდ და მხოლოდ გვსურს კეთილი განწყობილება, როგორც მაჰმადიანებთან, ეგრეთვე სომხებთან და სხვა ერებთანაც.

ქართველი-კათოლიკე.

უწესოება დუშეთში

დამატებითი ცნობები.

როგორც ვწერდით, დუშეთში დაიწყო უწესოება აქ დარჩენილმა ერთმა ნაწილმა ქართული ესკადრონის. უწესოება გამოიხატა მასში, რომ მათ გასტეხეს თავისივე სამხედრო საწყობები და დაიწყეს ცარცვა. ამ ბოროტმოქმედებაში ჩაერია სოფლიდან მოსული გლეხკაცობა და დაიწყო საშინელი ვაკხანალია. ამან ძალიან შეაფიქრიანა მცხოვრებლები, რადგან ხმები გავრცელდა, რომ ისინი მცხოვრებლებზეაც აპირებენ თავდასხმას და აგრეთვე სახაზინო საპყრობილეს გატეხასაც სწადიათო.

ოთხშაბათს 21 თებერვალს, საღამოთი, ფეხზე დადგა მთელი დუშეთის წითელი რაზმი. ამ საღამოს მათ შეჰკრეს ყველა გზები და საზოგადოდ ქალაქში ჩამოაგდეს სრული სიმშვიდე. შესწყდა უთავბოლო თოფის სროლა: არავითარ ცარცვა-გლეჯას ამ დღეს აღარ ჰქონდა ადგილი. მეორე დღეს დილით, ე. ი. ხუთშაბათს 22 თებერვალს ტფილისიდან მოვიდნენ წითელი რაზმელები, რომლებიც დუშელ წითელ რაზმელებთან ერთად გაეშართნენ ყაზარმებისაკენ ესკადრონელებისთვის იარაღის ასაყრელად. უკანასკნელთ ჯერ არ დაანებეს და მცირე სროლის შემდეგ იძულებული იყვნენ დაეყარათ იარაღი. სროლის დროს უბედური შემთხვევა არ მომხდარა. დაატყვევეს ყველა ესკადრონელი და რამდენიმე გარეშე პირიც. გამოძიება სწარმოებს.

ამ ჟამად ქალაქში სრული სიწყნარეა.

არყალელი.

დაკარგული ოფიცერი

პრაპორშიკი მე-54 სათადარიგო პოლკისა ყოფილი სტუდენტი მოსკოვის უნივ. ფილოლოგიურ ფაკულტეტისა თადეოზ იესეს ძე მ მაღაძე უკანასკნელად მსახურებდა ქალ. შავკუნძულზე (პოდოლის გუბერნია). იმის შესახებ მეოთხე თვეა არავითარი ცნობა არ მოგვდის.

გამოურკვეველ მდგომარეობაში მყოფნი მშობლები უმორჩილესად სთხოვენ ყველა დაწესებულებას და იმ პირთ, რომელთაც იციან რაიმე მის შესახებ კეთილ ინებონ და აცნობონ შემდეგის მისამართით: ფოთი ზეგლარ მამალაძეს. აგრეთვე ვსთხოვთ უმორჩილესად ყველა ქართულ, რუსულ და სომხურ გაზეთების რედაქციებს ეს ჩვენი ვედრება გადაბეჭდონ.

ეროვნულ თავდაცვისათვის.

ახალციხე, 6 თებერვალი.

ბატონო რედაქტორო! სამშობლო განსაცდელშია, რა დიდი უბედურობაა. ნუ თუ არ უნდა ვცდილობდეთ სამშობლოს კეთილდღეობას და თავისუფლებას? ჯერ ცხრა წლისა ვარ იარაღისა არა გამეგება რა, ამიტომ ჩემ დღეობაზე 29 იანვარს ჩემმა მშობლებმა რომ სამი მანეთი მაჩუქეს, ამ ფულს გიგზავნი თქვენ სამშობლოს თავდაცვისათვის. მე კი როგორც პატარას არ შემიძლია სამშობლოს იარაღით დაცვა.

კოწია დიდიმამიშვილი.

მოწერილი ამბები.

სოფ. მოლითი, შორაპნის მაზრა. არ იქნა და ვერ ვეღირსეთ ლოთობის მოსპობას. ასეთ პატარა ბაზარში ხუთი სამიკიტნოა და თითქმის ყოველ დღე ქეიფობაა. საზოგადოების კრებამ რამოდენიმეჯერ გამოსთქვა სურვილი და აღმასრულ. კომიტეტმაც დაადგინა. აიკრძალოს ღვინის ვაჭრობა, მაგრამ ეს დადგენილება დარჩა „ხმად მღაღადებლისა უდაბნოსა შინა“.

საჭიროა ენერგიული ბრძოლა ასეთ მავნე მოვლენის წინააღმდეგ.

ჩამორჩენილი.

წერილი რედაქციის მიმართ

ამხანაგო რედაქტორო!

რკინის გზის არეულობამ ძალა-უნებურად ბაქოში მომამწყვდია. იანვარში გავხდი ავად, სრულიად უსასყიდლოდ მწამლობდა ბაქოს ქართულ სამხ. კავშირის თავმჯდომარე ექიმი რაჟდენ ნანეიშვილი, ამიტომ ნება მომეცით გაზეთის საშუალებით უღრესი მადლობა მოვახსენო მას.

მადლობას ვუძღვნი აგრეთვე ექიმს გრ. ალშიბაიას კონსილიუმში მონაწილეობის მიღებისათვის.

ლადო გიგიჭკორი.

შემოწირულება

საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებას შემოსწირეს:

1. რაჟდენ ყარამანის ძემ დათეშიძემ: მაჰმადიანების სალოცავი. ბარძიმის მსგავსი, ხუფით, ვერცხლისა.
2. ვახტან დიმიტრის ძემ ნაცვლიშვილმა: ა) ქვის ცული, ბ) აბანოს ქვა და გ) თათრების ჯვარის წერის სიგელი.
3. ბ-ნმა ზალდასტანიშვილმა: 35 შავი და ხუთი თეთრი ფული (ერთი ყალბია და გატეხილი)
4. ვასო მასხულიამ: რუსუდანის შავი ფული (ნაპოვნია ველზე მტკვრის სილაში).
5. გიორგი ერისთავმა: ბაქარის შავი ფული.
6. სოფიო დავითის ასულმა აბაშიძისამ; თავის შვილის კოტა აბაშიძის მიერ ნაანდერძევი საკეტი ხატი ოქროთი და ვერცხლით შეჭედილი წარწერებით. აქვს ორი ბუდე ერთი ვერცხლის ძეწკვით და მეორე ოქრომკედით ნაქარგი შალისა.

საზოგადოების საბჭო გულითად მადლობას უძღვნის შემომწირველებს.

გამომცემელი [illegible] რწმუნებული მთავარ კომიტეტის:

დაკარგე კოოპერატივ „მეურნეს“ წიგნაკი № 1, სოფიო მიხეილის ასულის გურგენიძის სახელობაზე. ბარონის ქუჩა, სახლი 13. 171

ექიმი
მ. ო. ზანდუკელი
ასისტენტი მოსკოვის სანატორიუმ სამკურნალ. ექიმ ნ. მ. კიშკინისა იღებს შინაგან და ნერვების ავათმყოფებს (ფსიხოტერაპია) სამშაბათს, ოთხშაბათს, ხუთშაბათს, და პარასკევს 3—5 ს. ოლღას ქ. № 22. 132

ექიმი
ბ. გ. ნარიმანოვი
ვენერიულ, კანის, ათაშანგის და მისი შედეგებისა. წამლობა „606“ და „914“ პრეპარატებით. ავადმყოფები მიიღება ყოველ დღე საღ. 5 ნახ. ს.-დან 8 ს.-დე. მიხეილ. ქ. № 33. ტელ. № 16—17. 1008

დოქტორი მედიცინისა
მოსე ანთიმოსის ძე
კალანდარიშვილი
უფროსი ექიმი ტფ. კადეტთა კორპუსის. ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს იღებს ყ.-დღე საღ. 5—6 ს. კვირა დღის გარდა. 1053

ექიმი
შ. ა. მიქელაძე
მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 117.

ექიმი
ნ. გ. მრევლიშვილი
მასწავლებლად ნამყოფი კიევის ქალაქის საბებო სასწავლებლის და ინტერნად კიევის ქალაქის საავადმყოფოს მიიღებს საბებოდ საშვილოსნო ავათმყოფთ 4—6 საათზე კვირის გარდა ნიკოლოზის ქუჩა № 22. ვორონცოვის ძეგლის ახლო. 193

ექიმი
ვ. მუსხელიშვილი
იღებს ავადმყოფთ დღის 12—2 საათ. ყორღანოვის ქ. № 6.

ექიმი კბილისა
ნინო რცხილაძე
იღებს ავადმყოფებს დილით 9—2 ს. და საღ. 5—7 ს. ყაზბეგის ქუჩა, 14, კირპიჩნი ქუჩის შესახვევი, 21.

ექიმი
პ. ტყეშელაშვილი
ღებულობს ავადმყოფებს ვენერიული, საშარდე და სასქესო მილის სნეულებანი, სიფილისი (606 და 914 შეშხაპუნება). საღამოობით 5 1/2—7 საათ. ყოველ დღე გარდა კვირისა კერძო სამკურნალო მიხაილოვის პროსპექტი № 167. 200

ექიმი
ე. ლ. შალამბერიძე
იღებს საბებიო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი პეტროგრადის ქ. № 7. 1027

ექიმი
ს. ზ. მირზოევი
უფროსი ორდინატორი ტფილისის თვალის საავადმყოფოსი, იღებს 1 1/2—3 1/2 ს., გარდა კვირისა. მისამართი: ხერგეულის ქ. № 1. ტელ. 16—67. 1009

ექიმი
დ. შარაშანიძე
იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ დილის 11—2 ს., საღამოთი 6—8 საათამდე. პავლოვის ქუჩა, № 7. 2180

ექიმი
მ. წინამძღვრიშვილი
ყ. ორდინატორი ხარკ. უნივ. და ხამედიც. ინსტ.—ის შინაგან სნეულ. გულისა, ფილტვისა და სისხლის კლინიკებისა. სნეულებიანს სპეციალურად. იღებს ავადმყ. დილის 10—12 ს. საღამ. 6—7 საათამდე, ყოველ დღე გარდა კვირისა. ელისაბედის ქუჩა № 7, ვორონც. ძეგლ. ახლო, „ბონ-მონდის“ პირდაპირ. 1029

ქ. კავკავში.
ექიმი რევაზ ალექსანდრე ძე
მაჩაბელი
მიიღებს ყოველ დღე შინაგან, ქალების და ვენერიულ ავადმყოფობისაგან. ქალების მიღება 11—1 ს. კაცების 5—7 ს. საღამოისა.
სლეპცოვის და მეშჩანსკი ქუჩების ქიმი, სახლი პაპუნოვისა. 142

ექიმი
ნ. ლ. ტურიაშვილი
დოქტორი მედიცინისა მიუნხენის უნივერსიტეტისა. შინაგანი, ბავშვ., საბებიო და საშვილ. სნეულ. მიიღ. ყოვ. დღე დილ. 9—10 ს. საღ. 5—6 საათ.
უფასოთ მიიღ. ყოველ. დღე დილ. 8—9 ს. სოლოლაკი გუდოვიჩის ქუჩა № 6. მე 3 სართ. 134

ექიმი
ა. მ. მუხაძე
იღებს [illegible] დღის 5—8 ს.-დე [illegible] № 67, [illegible] 1030

ბერლინის უნივერსიტეტის მედიცინის
დოქტორი
ბ. გ. მეჰრაბიანცი
შინაგან ავადმყოფობა—ფილტვის—შარდის და გულისა. ახალი რენტგენ-ელექტრო-სინათლის კაბინეტში, გამოკვლევა და წამლობა X სხივებით, დიდი სოლენოიდი, განსაკუთრებული ნაკადები დ'არსენვალისა შინაგანი სნეულებისათვის, პნევმოტორაქსი. ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილის 9—1 ს.-დე და საღამოს 5—7 ს., ბებუთოვის ქ., № 23, ტელეფ. № 7—92. 1036

ექიმი
პავლე არდაზიანი
[illegible]. იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილის 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, 9 უბანი. 1002

ექიმი
თიკანაძე
იღებს ავადმყოფებს საღ. 5—7 ს. მისამართი: კიროჩნი ქ. 18, ტელეფონი 11—82. 1008

ექიმი
დ. ვ. ჯავახიშვილი
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, გუნიბის ქუჩ. № 41. ტელეფ. 14—09. 1082

ექიმ ნავასარდიანის
პირველი კერძო
სამკურნალო
(დაარსებულია 1880 წელს).
ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ
ყოველ დღე (გარდა კვირისა
დილით:
11—12 ს. „606“ და „914“
ავადმყოფებს 11 1/2 ს.
ი. ა. ნავასარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (იღებს ავადმყ.)
ბ. გ. აგახაროვი: 9 1/2—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.
მ. მ. ბენიამოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.
საღამოთი:
ა. ნ. იხაკიანი: 6—7 ს. ქალური ავადმყ. და ქირურგიული.
რჩევა-დარიგება 1 მან. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი ა. ნავასარდიანი. 1001

„სახალხო საქმი“-ს
რედაქციის კანტორაში
იყიდება შემდეგი წიგნები:

	მან.	კაპ.
ჯავახიშვილი ივ.—„ქართველ ერის ისტორია“ მხოლოდ მეორე ტომ.	3 მ.	
ღლონტი თ. „ავტონომია და ფედერაცია“ წ. I	4 „	
გრდემლი წ. I	3 „	
ქართველი მწერლები.	2 „	
უცხოეთის „	2 „	
შიუკაშვილი—„მეგობრობა“.	—	60 კ.
ჯანაშვილი—„თამარ მეფე“.	1 „	20 „
ფირცხალავა ს. „სამაჰმადიანო საქართველო“.	—	40 „
ღლონტი თ. რუსული წიგნაკი—„ფედერალიზმი“	—	50 „

წიგნის დაკვეთა შეიძლება ფოსტით, რაიცა შესრულდება დაუყონებლივ. წიგნის მაღაზიებს დაეთმობათ 20 პროცენტი. გამოწერა შემდეგი მისამართით—ტფილისი, რედაქცია „სახალხო საქმე“.

სტამბა
სახალხო საქმე
ტფილისი
ბარონის ქუჩა
№ 14

სტამბა ასრულებს ყოველ
გვარ სასტამბო საქმეებს
სუფთად, იაფად და თავის
დროზე